

UiT Norges arktiske universitet

UiT – Det juridiske fakultet

Hvorvidt Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler

JUR-3902, V22, Kandidat: Herman Christopher Wohl

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema.....	1
1.2	Haagkonvensjonen i et historisk perspektiv.....	1
1.3	Aktualitet.....	3
1.4	Metode og avgrensning.....	4
1.5	Veien videre.....	7
2	Gjeldende regelsett.....	7
2.1	Intern norsk rett.....	7
2.1.1	Når kommer tvisteloven til anvendelse?.....	7
2.1.2	Annerkjennelse og fullbyrdelse av sivile dommer.....	9
2.1.3	Norske domstolers jurisdiksjon – prorogasjonsavtaler.....	11
2.1.4	Litispensens.....	15
2.1.5	Ordre Public.....	16
2.2	Øvrige konvensjoner.....	17
2.2.1	Innledning.....	17
2.2.2	Bilateral overenskomst mellom Norge og Storbritannia.....	18
2.2.3	Nordiske konvensjoner om vernetingsavtaler.....	18
2.3	Motstrid mellom Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler og øvrige traktater.....	19
3	Sentrale bestemmelser i Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.....	19
3.1	Innledning.....	19
3.2	Omfanget av konvensjonen.....	20
3.3	Formålet med konvensjonen.....	21
3.4	Domsmyndighet – Jurisdiksjon.....	22
3.4.1	Domstolens plikt til å prøve saker hvor den er utvalgt i en vernetingsavtale og konvensjonens metodiske fremgangsmåte.....	22

3.4.2	Forum non conveniens & litispensens	22
3.5	Kravene til selve vernetingsavtalen.....	25
3.5.1	Formkravene til vernetingsavtalen	25
3.5.2	Omfattes asymmetriske vernetingsavtaler av konvensjonen?.....	26
3.6	Pliktene til den domstol som ikke er utpekt i vernetingsavtalen.....	29
3.6.1	Rettslig utgangspunkt.....	29
3.6.2	Ordre public.....	30
3.7	Anerkjennelse og fullbyrdelse etter Haagkonvensjonen.....	32
3.7.1	Rettslig utgangspunkt.....	32
3.7.2	Unntak på grunnlag av mangler ved forkynnelsedokumentet	33
3.7.3	Motstridende avgjørelser.....	33
3.7.4	Følgene av unntaksregelens diskresjonære adgang.....	36
3.8	Midlertidig sikring.....	38
3.9	Reservasjonsadgang	39
3.9.1	Overordnet om reservasjonsadgangene.....	39
3.9.2	Reservasjonsadgang fra plikten til å anerkjenne og fullbyrde utenlandske rettsavgjørelser	40
3.9.3	Generell reservasjonsadgang.....	41
4	Burde Norge ratifisere Haagkonvensjonen?	43
4.1	Haagkonvensjonens virkning på reglene om anerkjennelse og fullbyrdelse	43
4.2	Haagkonvensjonens virkning på reglene om jurisdiksjon.....	44
4.3	Verdien av konvensjonen	45
5	Referanseliste	49
6	Vedlegg	2

1 Innledning

1.1 Tema

Avhandlingen drøfter hvorvidt Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen av 2005 om internasjonale vernetingsavtaler.¹ Konvensjonen regulerer vernetings- og fullbyrdelsesregler der partene i tvisten, på forhånd i en vernetingsavtale, har regulert hvilke(n) domstol(er) som har jurisdiksjon til å prøve tvisten. Denne må ikke forveksles med Haagkonvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av sivile dommer av 2019,² eller øvrige Haagkonvensjoner.³ Haagkonvensjonen av 2019 regulerer forholdet til utenlandske dommer hvor partene ikke har avtalt vernetings – typisk ved erstatningskrav.

1.2 Haagkonvensjonen i et historisk perspektiv

Opprinnelig hadde Haagkonferansen om internasjonal privatrett større ambisjoner tilknyttet konvensjonen enn det som ble sluttresultatet.⁴ Haagkonferansene startet jurisdiksjonsarbeidet i 1992 med mål om å lage én global konvensjon som skulle dekke både det som etter hvert ble Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler, og Haagkonvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av sivile dommer.⁵ Forberedelse til første utkast av konvensjonen ble tildelt en spesiell kommisjon. Arbeidet resulterte i et foreløpig utkast presentert 30 oktober 1999. Utkastets innhold lå tett opp imot det europeiske samarbeidet i Brussel I forordningen⁶ sin forgjenger, Brusselkonvensjonen.⁷ Utkastet favnet imidlertid for vidt, og ble derfor gjenstand for kritikk.⁸

---

¹ Convention on choice of court agreements av 30. juni 2005, heretter referert til som *Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler*, eller *Haagkonvensjonen* (eventuelt *Haagkonvensjonen 2005* der det er nødvendig å skille den fra andre Haagkonvensjoner).

² Convention on the Recognition and enforcement of foreign judgments in civil or commercial matters av 2019, heretter referert til som *Haagkonvensjonen 2019*.

³ Det foreligger en rekke Haagkonvensjoner som regulerer ulike rettslige forhold innenfor familie- og prosessretten. Herunder kan “Convention on the civil aspects of international child abduction av 1980” og “Convention on the international recovery of child support and other forms of family maintenance av 2007” særskilt nevnes. En full liste av disse kan finnes på: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions>.

⁴ Hague Conference on Private International Law, heretter referert til som HCCH eller Haagkonferansen.

⁵ Jf. HCCH beskrivelse av jurisdiksjonsprosjektet, URL lenke: <https://www.hcch.net/en/projects/legislative-projects/jurisdiction-project>.

⁶ Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, recast i forordning 1215/2012 af 12. december 2012, heretter referert som *Brussel I*.

⁷ Jf. Brussels Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, 27 september 1968, heretter referert til som *Brusselkonvensjonen*.

⁸ Se Talpis og Krnejvic, *The Hague Convention on choice of court agreements of June 30, 2005: The Elephant that gave birth to a mouse* i *Southwestern Journal of Law and Trade in the Americas Volume XIII*, 2006, s. 1–4.

På grunnlag av kritikken presenterte spesialkommissjonen i juni 2001 et nytt utkast. Dette utkastet ble imidlertid utformet med alternative versjoner av en rekke artikler i et forsøk på å ivareta alle interessentenes behov.⁹ Utkastet hadde med andre ord ikke form som et ferdig utkast. Hensikten var hovedsakelig at utkastet skulle benyttes som et utgangspunkt for videre diskusjon. Også dette utkastet ble imidlertid gjenstand for kritikk. Ei heller ble det anvendt som grunnlag for videre forhandlinger. Bakgrunnen for kritikken var både uenigheter om en rekke avgjørende punkter, samt at utkastet hadde et for sterkt europeisk preg.¹⁰ Også dette utkastet bygget på Brusselkonvensjonen. Det kan argumenteres for at dette var en alvorlig svakhet ved prosjektet. Den europeiske modellen nøy ikke tilstrekkelig tiltro på global basis til at den ble en effektiv mal for et internasjonalt samarbeid.¹¹ Sett i lys av at konvensjonen hadde til formål å være en global traktat, var ikke den europeiske modellen et egnet grunnlag for videre diskusjoner.

Fordi konvensjonsutkastene hadde ble møtt med lite støtte, var det lenge en diskusjon om Haagkonferansen skulle avslutte arbeidet. En rekke aktører mente imidlertid at behovet for å skape mer ensartede regler innenfor internasjonal privatrett var stor. Gjennom en rekke uformelle forhandlinger avgjorde partene å nedskalere prosjektet.¹² Resultatet ble en mer begrenset konvensjon, som utelukkende omhandlet internasjonale vernetingsavtaler.¹³ Det bredere prosjektet, om en konvensjon som skulle omhandle anerkjennelse og fullbyrdelse av sivile dommer generelt, ble satt på vent frem til Haagkonvensjonen 2019 ble utpenslet. Det faller utenfor avhandlingen å gå for dypt inn i denne konvensjonen. Her finnes det tilstrekkelig å presisere at Haagkonvensjonen 2019 ikke er ratifisert av noen land, og reiser prinsipielle betenkeligheter.¹⁴ Den 30 juni 2005 ble den 20 sesjonen av Haagkonferansen om internasjonal privatrett avsluttet ved signeringen av Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.

---

⁹ Se Talpis og Krnejvic (2006) s. 1–4.

¹⁰ Jf. Graf-Peter Calliess, *Value-added Norms, Local Litigation, and Global Enforcement: Why the Brussels-Philosophy Failed in the Hague*, 2004, s. 1496.

¹¹ Se Calliess, (2004), s. 1497 for en nærmere gjennomgang om hvorfor den europeiske modellen ikke nøy tilstrekkelig tiltro av øvrige medlemsstater. Herunder forholdet til brusselmodellen, som bygde på en filosofi om gjensidig anerkjennelse av materielle standarder.

¹² Jf. Marta Pertegás og Louise Ellen Teitz, *Prospects for the convention of 30 June on choice of court agreements i A Commitment to Private International Law, Essays in honour of Hans van Loon*, 2013, s. 465–466.

¹³ Jf. Proceedings of the Twentieth session, 2005, Tome III, Choice of Court, Notice to Reader, s. 5.

¹⁴ Haagkonvensjonen 2019 er imidlertid nylig signert av 6 stater. En full liste over signatarstater kan bli funnet på HCCH sine nettsider, URL lenke: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>.

1.3 Aktualitet

Hensikten bak Haagkonvensjonen er å fremme internasjonale investeringer og handel.¹⁵ Dette målet skal nås gjennom å skape ensartede regler om internasjonale vernetingsavtaler for profesjonelle parter.¹⁶

I en stadig mer globalisert verden deltar norske bedrifter i handel, investering og lånetaking på tvers av landegrensene. I slike internasjonale avtaler oppstår følgelig konflikter på samme måte som i avtaler mellom bedrifter tilhørende samme nasjon. Slike konflikter søkes ofte løst i domstolen. For avtaler på tvers av landegrensene oppstår det da et spørsmål om hvilke(t) land sine domstol(er) som har jurisdiksjon¹⁷ til å prøve tvisten.

Hvilket forum som har jurisdiksjon, kan få direkte økonomiske konsekvenser for avtalepartene. Dette er fordi det er det landet som har jurisdiksjon sine lovvalsregler som utpeker hvilket land sin rett som skal anvendes. Ulike lands lovgivning kan medføre ulike rettsavgjørelser. For eksempel operer ulike nasjoner, herunder USA og Nederland, med andre erstatningsnivåer enn Norge.¹⁸ På så måte vil valg av jurisdiksjon kunne få direkte betydning for erstatningssummen en avtalepart kan forvente ved en eventuell tvist. Dette representerer en mulig risiko hvilket kan få utslag i prisingen på avtaler. Der verneting er avgjort på forhånd gjennom en vernetingsavtale, unngår man usikkerhet om hvilket lands lovvalsregler som kommer til anvendelse. Da partene er klar over verneting vil dette kunne prises inn i avtalen, fremfor å prise inn risikoen uvisst verneting medfører.

Det overnevnte gjør forutberegnelighet til et helt sentralt hensyn bak internasjonal privatrett generelt, og vernetingsavtaler spesielt.¹⁹ Gjennom å skape globalt ensartede regler om vernetingsavtaler, kan vernetingsavtalepartene stole på at avtalen blir fulgt. Behovet for en global konvensjon om internasjonale vernetingsavtaler har også blitt fremhevet av International Chambers of Commerce,²⁰ og i juridisk litteratur.²¹

---

¹⁵ Jf. Haagkonvensjonen forord.

¹⁶ Jf. Haagkonvensjonen forord.

¹⁷ Med «jurisdiksjon» menes en domstol sin myndighet til å prøve en tvist. Den domstolen som har myndighet til å prøve en tvist blir omtalt som verneting, eller forum.

¹⁸ Se f.eks. HR-2018-869-A avs. 97 (Stolt Commitment).

¹⁹ Se f.eks. Giuditta Cordero-Moss, *Internasjonal privatrett*, 2. utgave, 2021, s. 193.

²⁰ Se *ICC urges governments to ratify Hague Choice of Court Convention*, 18 oktober 2007, heretter referert til som ICC 2007 og *ICC calls on governments to facilitate cross-border litigation*, 29 oktober 2012, heretter referert til som ICC 2012, jf. Pertegás og Teitz, (2013), s. 467.

²¹ Se f.eks. Pertegás og Teitz, (2013), s. 467.

Per nå –3. mai 2022 – er Haagkonvensjonen ratifisert av EU, Danmark,²² Montenegro, Singapore, Mexico og Storbritannia.²³ Videre er den signert, men enda ikke ratifisert, av Kina, Israel, Nord Makedonia, Ukraina og USA.²⁴ Selv medregnet statene i EU kan det fremstå som få medlemsstater for en konvensjon som sikter på global innvirkning, og ble laget tilbake i 2005. Dette kan tyde på at konvensjonen ikke har tilstrekkelige medlemsstater til å oppnå sin hensikt om globalt ensformige regler rundt internasjonale vernetingsavtaler. Med unntak av Mexico har imidlertid alle tiltrådte stater ratifisert konvensjonen etter 2015.²⁵ Dette kan tyde på at Haagkonvensjonen som verktøy har fått fornyet tilslutning.

Etter at Storbritannia forlot EU, ble de avskåret fra deltakelse i Luganokonvensjonen.²⁶ Storbritannia ratifiserte imidlertid Haagkonvensjonen i 2020, og anvender i dag denne som en erstatning for Luganokonvensjonen. Dette har ikke umiddelbar betydning for norske selskaper sin tilgang på det britiske rettssystemet, da dette blir indirekte regulert av en bilateral overenskomst mellom Norge og Storbritannia, om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker, undertegnet 12. juni 1961.²⁷ Storbritannias ratifikasjon av Haagkonvensjonen har imidlertid startet en internasjonal debatt blant teoretikere om verdien av konvensjonen.²⁸ Det kan derfor se ut som debatten rundt behovet for et mer ensartet regelverk har gjenoppstått.

1.4 Metode og avgrensning

Spørsmålet om Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler er etter sin natur rettspolitisk. For å besvare det rettspolitiske spørsmålet er det likevel nød-

---

²² Selv om Danmark er medlem i EU, er de ikke deltakende i EU sitt juridiske samarbeid. Tiltredelse til konvensjonen krevde derfor særskilt ratifikasjon.

²³ Jf. avhandlingens vedlegg A.

²⁴ Jf. avhandlingens vedlegg A.

²⁵ Se avhandlingens vedlegg A.

²⁶ Jf. Rafael Mañko for European Parliamentary Research Service «*The United Kingdom's possible re-joining of the 2007 Lugano Convention*», November 2021, URL lenke: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698797/EPRS_BRI\(2021\)698797_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698797/EPRS_BRI(2021)698797_EN.pdf).

²⁷ Avtale om fortsatt anvendelse og endring av «overenskomst mellom regjeringen for kongeriket Norge og regjeringen for det forente kongeriket Storbritannia og Nord-Irland om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker undertegnet i London 12. juni 1961», undertegningsdato 13. oktober 2020. Herunder referert til som Overenskomsten. Se avhandlingens del 2.2.2. for gjennomgang av overenskomsten.

²⁸ Se f.eks. Talpis og Krnjevic (2006) og Gary B. Born, *Why States Should Not Ratify, and Should Instead Denounce, the Hague Choice-of-Court Agreements Convention*, 2021, sist lest 3. Mai 2022.

vendig å gjøre rede for gjeldende rett ved bruk av «alminnelig juridisk metode» slik Torstein Eckhoff beskriver den.²⁹

Avhandlingen omhandler rettsområdet internasjonal privatrett.³⁰ Rettsområdet kan omtales som en del av sivilprosessen. Til tross for sitt navn reguleres internasjonal privatrett som utgangspunkt av nasjonale regler, og er ikke underlagt utenlandsk overnasjonalitet. Rettsområdet kan systematiseres tredelt til å omfatte lovvalsregler,³¹ vernetingsregler³² og fullbyrdelsesregler³³. Haagkonvensjonen omhandler imidlertid kun reglene om verneting og fullbyrdelse. Lovvalsregler er derfor ikke gjenstand for behandling i denne avhandlingen.

Selv om internasjonal privatrett som utgangspunkt reguleres av nasjonal rett er rettsområdet forsøkt harmonisert i en rekke konvensjoner. En av disse er Brussel I forordningen. Brussel I forordningen er en følge av justissamarbeidet innad i EU. Samarbeidet er imidlertid ikke en del av EØS-avtalen.³⁴ For at EU sine forordninger om justissamarbeid skal være gjeldende for Norge kreves det derfor en egen avtale mellom Norge og EU. For Brussel I sin del har dette blitt gjort gjennom inngåelsen av en parallell konvensjon i form av Luganokonvensjonen.³⁵ EU-domstolens avgjørelser er derfor en «tungtveiende rettskilde» ved tolkningen av Luganokonvensjonen.³⁶ Luganokonvensjonen vil ikke bli nøye gjennomgått i det følgende. Utgreiing om Luganokonvensjonen vil hovedsakelig begrenses til en redegjørelse av når konvensjonen skal anvendes fremfor tvisteloven,³⁷ samt dens forhold til Haagkonvensjonen.

For å besvare spørsmålet om Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler må sentrale bestemmelser i konvensjonen tolkes. Herunder er Wienkonvensjonen av betydning for tolkning av konvensjoner generelt.³⁸ Wienkonvensjonen er

---

²⁹ Det finnes en rekke ulike teorier om hva som utgjør korrekt juridisk metode. Det faller imidlertid utenfor avhandlingen å gå inn i en slik problemstilling. For avhandlingens del anvendes derfor juridiske metode slik Torstein Eckhoff beskriver den.

³⁰ Internasjonal privatrett blir ofte omtalt under forkortelsen IPR.

³¹ Med «lovvalsregler» menes hvilket lands materielle rett som skal anvendes for å løse en aktuell tvist.

³² Med «vernetingsregler» menes de regler som utpeker hvilke(t) lands domstoler som har jurisdiksjon til å prøve en eventuell tvist.

³³ Med «fullbyrdelsesregler» menes reglene for anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske dommer.

³⁴ EØS-avtalen er inkorporert som norsk rett jf. Lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) § 1.

³⁵ Luganokonvensjon 2007 om domsmyndighet i sivile og kommersielle saker, gjort til norsk lov ved lov 19. juni 2009 nr. 79 § 4-8 og inntatt som vedlegg til tvisteloven, heretter referert til som *Luganokonvensjonen*.

Konvensjonen er inngått mellom Norge, Sveits, Island, Danmark og EU.

³⁶ Jf. HR-2017-1297-A (Bergen Bunkers) avs. 37 se HR-2020-2175-A (Alpha Insurance) avs. 31.

³⁷ Lov 17 juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister – heretter referert til som tvisteloven eller tvl.

³⁸ Vienna convention on the law of treaties av 23. mai 1969, heretter referert til som Wienkonvensjonen.

ikke ratifisert av Norge. De deler av konvensjonen som omhandler fortolkning av internasjonale avtaler utgjør imidlertid folkerettslig sedvane; og dens tolkningsprinsipper skal følgelig anvendes ovenfor enhver traktat. Herunder er utgangspunktet ordlyden til traktatens originaltekst.³⁹ Ved tolkningen av Haagkonvensjonen vil diplomatiske sesjoner, og Haagkonvensjonens forklarende rapport, anvendes. Dette for å forstå hensikten bak reglene, og gi tolkningsmomenter der ordlyden ikke er klar. Diplomatiske sesjoner ansees som «forberedende arbeid» og har derfor kun en supplerende rolle ved tolkning av traktater.⁴⁰ Forklarende rapporter skal imidlertid omfattes av konteksten til hensikten bak traktaten. Haagkonvensjonens forklarende rapport skal følgelig vektlegges som en primær tolkningsfaktor.⁴¹

Justis- og beredskapsdepartementet – den gang Justis- og politidepartementet – utgav i 2005 et høringsnotat om et tidligere utkast til Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.⁴² Høringsnotatet er det siste dokumentet et norsk offentlig organ har laget i tilknytning til Haagkonvensjonen. Notatet er derfor det eneste innblikket en har for norsk oppfatning av Haagkonvensjonens innvirkning på norsk rett. Den ble imidlertid laget før ikrafttreddelsen av tvisteloven. Videre redegjorde den ikke for den endelige versjonen, men et tidligere utkast, av Haagkonvensjonen. Høringsnotatet er derfor noe utdatert. Sett i lys av at notatet er det siste norske offentlige dokumentet utarbeidet om konvensjonen må den imidlertid tillegges en viss vekt.

Haagkonvensjonen har, så vidt kjent, blitt anvendt i totalt fem utenlandske dommer; tre britiske, en gresk og en singaporsk dom.⁴³ Dommene kan gi et innblikk i hvordan øvrige medlemsstater har forstått forpliktelsene Haagkonvensjonen medfører.

Det foreligger lite juridisk teori som berører oppgavens tematikk. Haagkonvensjonen er i noen grad behandlet av blant annet Giuditta Cordero-Moss og Ingeborg Olebakken.⁴⁴ Forfatterne forholder seg imidlertid knappe om temaet. Verdien av Haagkonvensjonen har derimot vært

---

³⁹ Jf. Wien-konvensjonen art. 31.

⁴⁰ Jf. Wien-konvensjonen art. 32.

⁴¹ Jf. Wien-konvensjonen art. 31.

⁴² Jf. *Nærmere om konvensjonsutkastet i Høring – utkast til ny Haag-konvensjon om vernetingsavtaler* Justis og politidepartementet - nå Justis- og beredskapsdepartementet, 20 mai 2005, heretter referert til som høringsnotatet.

⁴³ Dommene kan finnes på: <https://www.hcch.net/en/instruments/specialised-sections/choice-of-court/case-law-coca>.

⁴⁴ Jf. hhv. Cordero-Moss (2021) s. 196–198 og Ingeborg Olebakken, *Den nye Haag-konvensjonen om vernetingsavtaler og betydningen for norsk rett i Rett og toleranse – Festskrift til Helge Johan Thue*, 2007 s. 379–389.

gjenstand for en større internasjonal debatt. Utenlandsk litteratur vil derfor anvendes for å belyse noen av fordelene og ulempene med konvensjonen.

Videre avgrenses det, som nevnt ovenfor, mot en gjennomgang av Haagkonvensjonen 2019.

1.5 Veien videre

For å besvare spørsmålet avhandlingen reiser ansees det som hensiktsmessig å først gjennomgå det regelsett Norge per nå operer med. Herunder vil intern norsk rett, og visse konvensjoner Norge allerede har ratifisert, gjennomgås for å bedre forklare forskjellene til Haagkonvensjonen. Videre vil dette belyse det rettsrommet konvensjonen er ment å fylle. I norsk juridisk teori har forholdet mellom Haagkonvensjonen artikkel 5 og tvistelovens krav til norsk jurisdiksjon blitt fremhevet som egnet til å skape problemer med tanke på norsk ratifikasjon.⁴⁵ Det vil derfor vies særlig oppmerksomhet til dette spørsmålet.⁴⁶

Dernest skal de mest sentrale, eller problematiske, reglene i Haagkonvensjonen gjennomgås. Dette vil bli den mest utfyllende delen av avhandlingen. Sentralt her er å poengtere de deler av konvensjonen som kan gjøre norsk ratifikasjon problematisk, eller redusere verdien av konvensjonen. Disse problemene vil bli vurdert løpende.

Avslutningsvis vil de overnevnte momenter sammenslås for en helhetlig rettspolitisk vurdering av hvorvidt Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.

2 Gjeldende regelsett

2.1 Intern norsk rett

2.1.1 Når kommer tvisteloven til anvendelse?

Hvorvidt en stat har domsmyndighet i en eventuell tvist, beror som hovedregel på den stats interne prosessrett. Det samme gjelder reglene om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser. Norges interne prosessrett er regulert i tvisteloven. Det fremkommer av tvisteloven § 1-2 at loven gjelder «med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten» eller «følger av overenskomst med fremmed stat». En naturlig språklig forståelse av «overenskomst med fremmed stat» tyder på tvistelovens regler viker der en ratifisert konvensjon gjør seg

---

⁴⁵ Jf. Cordero-Moss (2021) s. 198 fotnote 575 se s. 248 flg.

⁴⁶ Se avhandlingens del 2.1.3.

gjeldende. Forarbeidene presiserer at bestemmelsen inkorporerer bindende folkerett.⁴⁷ Tvisteloven § 1-2 medfører videre at konvensjoner Norge har ratifisert går fremfor tvistelovens regler.⁴⁸ Haagkonvensjonen vil derfor anvendes fremfor tvisteloven der den er aktuell. Det fremkommer imidlertid av konvensjonens artikkel 26 annet ledd at den vil vike for øvrige konvensjoner medlemsstatene har ratifisert.⁴⁹ Luganokonvensjonen sine regler om vernetingsavtaler vil derfor anvendes fremfor Haagkonvensjonens regler. Det er med andre ord kun der Luganokonvensjonen ikke kommer til anvendelse, at Haagkonvensjonen vil ha innflytelse på norsk rett.

Det rettslige grunnlaget for bruk av vernetingsavtaler etter Luganokonvensjonen fremgår av artikkel 23. Her fremgår det at eksklusivt vernetingsavtaler kan avtales dersom «minst en av [partene] har bosted i en konvensjonsstat».⁵⁰ Det var lenge usikkerhet i norsk rett hvor stor tilknytning til Lugano-område en sak måtte ha for å kunne ansees å falle innenfor Luganokonvensjonens anvendelsesområde.⁵¹ Denne usikkerheten har imidlertid vært mindre der vernetingsavtaler er avtalt etter artikkel 23.⁵² Her fremstår det som klart at det er tilstrekkelig at en av partene i vernetingsavtalen er bosatt i et luganoområde for at konvensjonens regler om vernetingsavtaler kommer til anvendelse.

Dette medfører at norske domstoler kan måtte prøve tvister fra parter utenfor Luganokonvensjonens anvendelsesområde, samtidig som domstoler i disse statene ikke har tilsvarende forpliktelse – fordi stater som ikke har ratifisert Luganokonvensjonen følgelig ikke er bundet av den. Manglende resiprositet⁵³ leder til at Norge forbigår muligheter til å gi sine borgere adgang til ytterligere rettssystemer; samtidig som norsk rett, til en viss grad, allerede har påtatt seg «byrdene» med å føre tvister sterkere tilknyttet utenlandske vernetingsavtaler gjennom Luganokonvensjonen.⁵⁴ Dette misforholdet er et bærende argument for ratifisering av

---

⁴⁷ Jf. NOU 2001: 32 s. 181.

⁴⁸ I henhold til Luganokonvensjonen er dette videre presisert i tvl. § 4-8 jf. HR-2017-1297-A (Bergen Bunkers) avs. 37

⁴⁹ Se avhandlingens del 2.3. for gjennomgang av forholdet mellom Haagkonvensjonen og øvrige konvensjoner.

⁵⁰ Jf. Luganokonvensjon artikkel 23 første ledd første punktum.

⁵¹ Se Cordero-Moss (2021) s. 199 flg. Skoghøy, *Tvisteloven og Lugano-konvensjonen – duplikk til Frantzen, Lov og Rett*, 2012 s. 440 og Rt. 2012 s. 1951 (Trico II).

⁵² Jf. Cordero-Moss (2021) s. 200–201.

⁵³ Med «resiprositet» menes krav om at utenlandske domstoler må anerkjenne og fullbyrde norske rettsavgjørelser på samme måte som norsk rett anerkjenner og fullbyrder rettsakten til staten valgt i vernetingsavtalen.

⁵⁴ Med «byrdene» refereres det til argumentene i Skoghøy (2012) s. 440 se Rt. 2012 s. 1951 avs. 79. Det kan imidlertid diskuteres hvor store disse byrdene i realiteten er, se avhandlingens del 4.2.

Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler, hvilket oppgaven vil gå nærmere inn på ved en rekke punkter. Hvorvidt et tilsvarende problem vil gjøre seg gjeldende etter tilknytningskravet i tvisteloven § 4-6 jf. § 4-3 vurderes i avhandlingens del 2.1.3.

2.1.2 Annerkjennelse og fullbyrdelse av sivile dommer

Det fremkommer av tvisteloven § 19-16 at dersom sivile krav er rettskraftig avgjort i en annen stat, skal dommen anerkjennes og fullbyrdes «i den utstrekning det er bestemt ved lov eller overenskomst med vedkommende stat».⁵⁵ Regelen fraviker utgangspunktet om at utenlandske domstoler ikke er bindende innenfor det norske riket. En naturlig språklig forståelse av «overenskomst med vedkommende stat» tyder på at avgjørelsen må være truffet i samsvar med en konvensjon eller traktat for å kunne anerkjennes, eller fullbyrdes. Høyesterett fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.⁵⁶ Norge har ratifisert og deltatt i en rekke slike traktater, se avhandlingens vedlegg B.

Hvis en utenlandsk domstol har truffet en avgjørelse i tråd med Luganokonvensjonen må norsk rett anerkjenne og fullbyrde dommen dersom den finner at traktaten kommer til anvendelse. Med forbehold om visse restriktive, og uttømmende angitte, unntak fra avgjørelsens retts- og tvangskraft.⁵⁷ Grunnlaget for unntakenes restriktive karakter er at Luganokonvensjonen som system bygger på et prinsipp om gjensidig tillitt blant medlemslandene.⁵⁸ Ett av unntakene er reglene om ordre public, hvilket vil nærmere gjennomgå senere i avhandlingens del 2.1.5.

Videre skal utenlandske dommer også anerkjennes og fullbyrdes der dette er i samsvar med norsk lov.⁵⁹ Herunder omfattes rettskraftige avgjørelser av sivile krav truffet i overenstemmelse med tvisteloven § 4-6.⁶⁰ Etter tvisteloven § 4-6 kan søksmål anlegges der partene skriftlig har avtalt verneting.⁶¹ En naturlig språklig forståelse av «skriftlig har avtalt» tyder på et åpent anvendelsesområde.⁶² Forarbeidene fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.⁶³ Det foreligger med andre ord ikke krav om resiprositet. Hensikten bak det åpne anvendelsesområdet

---

⁵⁵ Jf. tvl. § 19-16 første ledd.

⁵⁶ Jf. HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 45.

⁵⁷ Jf. Luganokonvensjonen art. 34 og 35 jf. art. 45 se, Giuditta Cordero-Moss, *Norsk ordre public som skranke for partsautonomi i internasjonale kontrakter*, 2018, s. 45.

⁵⁸ Jf. Ot.prp. nr. 89 (2008–2009) s. 33 se Cordero-Moss (2018) s. 45.

⁵⁹ Jf. tvl. § 19-16 første ledd første punktum.

⁶⁰ Jf. tvl. § 19-16 annet ledd se HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 45.

⁶¹ Jf. tvl. § 4-6 annet ledd jf. første ledd.

⁶² Med «åpent anvendelsesområde» menes at det ikke foreligger krav om resiprositet.

⁶³ Jf. Ot.prp. nr. 65 (1990–1991) s. 305. Forarbeidet omhandler tvistemålsloven § 168 a hvilket tvisteloven § 19-16 viderefører, se Cordero-Moss (2018) s. 45.

er at partene i en vernetingsavtale selv bærer risikoen for å vurdere forholdene i den valgte statens rettssystem. Eventuelle risikoer knyttet til den valgte stats rettssystem må antas å ha blitt godtatt av partene. Dette medfører at norsk rett anerkjenner og fullbyrder utenlandske dommer, på visse vilkår, uten at norske rettsavgjørelser nyter samme vern i utlandet.

Tvisteloven § 4-6 hjemler adgangen og formkravet, men ikke de materielle vilkårene, for at en vernetingsavtale kan aksepteres som en derogasjon- eller prorogasjonsavtale. Med derogasjonsavtale menes en avtale om å fravike, eller begrense, norsk domsmyndighet.⁶⁴ Prorogasjonsavtale betyr på sin side en avtale om at norske domstoler kan fatte rettsavgjørelse i en sak som de ellers ikke kunne pådømt.⁶⁵

Det foreligger tre materielle vilkår for at en vernetingsavtale skal være gyldig etter norsk rett. Det fremgikk av tvistemålsloven § 36 at vernetingsavtalen må være begrenset til «et bestemt søksmaal eller for de søksmaal, som utspringer av et bestemt rettsforhold».⁶⁶ Tvistemålsloven § 36 er forgjengeren til, og blir videreført av, tvisteloven § 4-6.⁶⁷ Vilkåret fremgår ikke av ordlyden i tvisteloven § 4-6. Ordlydsendringen var imidlertid en «redaksjonell forenkling» og skulle derfor ikke resultere i en realitetsendring.⁶⁸ Vernetingsvalget må derfor være begrenset til et bestemt søksmål eller rettsforhold også etter tvisteloven § 4-6.

Dernest kreves det i derogasjonsavtaler at partene må ha fri rådighet over rettsforholdet.⁶⁹ Videre kan ikke saken høre under tvunget vernetingsregler etter tvistelovens alminnelige bestemmelse. Hvorvidt en tvungen vernetingsregel i spesiallovgivningen gjør seg gjeldende, beror på en vurdering av den aktuelle vernetingsregel.⁷¹

Tilsvarende materielle vilkår gjør seg også gjeldende ovenfor prorogasjonsavtaler. Her foreligger det imidlertid uenighet i juridisk teori angående hvorvidt tvisteloven § 4-3 fremmer ytterligere vilkår om tilknytning.⁷² Spørsmålet vil bli vurdert i avhandlingens del 2.1.3.

---

⁶⁴ Jf. Skoghøy *Tvisteløsning*, 3. utgave, 2017 s. 80. Skoghøy (2017) s. 81.

⁶⁵ Jf. Skoghøy (2017) s. 81.

⁶⁶ Jf. tvml. § 36 første ledd første punktum.

⁶⁷ Jf. NOU 2001: 32 Bind B s. 699.

⁶⁸ Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 376 jf. NOU 2001: 32 Bind B s. 699 se Skoghøy (2017) s. 81.

⁶⁹ Jf. tvl. § 11-4 jf. NOU 2001: 32 Bind B s. 699 sammenholdt med s. 707.

⁷⁰ Jf. NOU 2001: 32 Bind B s. 699–700.

⁷¹ Jf. NOU 2001:32 Bind B s. 700.

⁷² Jf. Cordero-Moss (2021) s. 246 og Skoghøy (2017) s. 82.

2.1.3 Norske domstolers jurisdiksjon – prorogasjonsavtaler

Det fremgår av tvisteloven § 4-3 at tvister i internasjonale forhold kun kan anlegges for norske domstoler når saksforholdet «har tilstrekkelig tilknytning til Norge».⁷³ En naturlig språklig forståelse av «tilstrekkelig tilknytning» tyder på et krav om en viss sammenheng mellom tvisten og Norge for at saken kan anlegges her. Det foreligger uenighet i juridisk litteratur hva som utgjør «tilstrekkelig tilknytning». Giuditta Cordero-Moss hevder at bestemmelsen ikke fremmer et selvstendig krav, men kodifiserer et prinsipp «som konkretiseres gjennom vernetingsreglene som er nedfelt i tvisteloven §§ 4-4 til 4-6 og i spesiallovgivningen».⁷⁴ Hun fremmer med andre ord at dersom det foreligger verneting etter tvistelovens regler er kravet til «tilstrekkelig tilknytning» oppfylt. Unntak forekommer kun ved spesielle omstendigheter.

Skoghøy hevder på sin side at kravet om «tilstrekkelig tilknytning» favner videre enn et spørsmål om verneting.⁷⁵ Hvorvidt saken har «tilstrekkelig tilknytning» beror etter Skoghøy på en skjønnsmessig helhetsvurdering av en rekke momenter; herunder verneting, lovvalg, behovet for å få tvisten avgjort i Norge og hvorvidt saksforholdet for øvrig har sterk tilknytning til Norge eller ei.⁷⁶ Schei mfl. fremmer en tilsvarende forståelse av tilknytningskravet. Han hevder at verneting etter §§ 4-4 til 4-6 i de fleste tilfeller vil medføre at norske domstoler er kompetente til å prøve saken, «men det forhold at verneting i Norge foreligger, er ikke uten videre tilstrekkelig til å anse tilknytningskravet oppfylt».⁷⁷

Forståelsen av kravet til «tilstrekkelig tilknytning» etter § 4-3 har direkte betydning for hvor vid plikt norske domstoler har til å ta en sak til behandling, der det ikke finnes annen tilknytning til Norge enn partenes valg av verneting etter tvisteloven § 4-6. Ratifikasjon av Haagkonvensjonen medfører en plikt for norske domstoler til å prøve saker der de utgjør valgt verneting.⁷⁸ Dersom valgt verneting etter § 4-6 ikke alene er tilstrekkelig til å oppfylle kravet

---

⁷³ Jf. tvisteloven § 4-3 første ledd. Det norske kravet om «tilstrekkelig tilknytning» må ikke sammenblandes med tilknytningskravet etter Luganokonvensjonen artikkel 23 redegjort for i avhandlingens del 2.1.1. Selv om kravene kan ligne på hverandre er de ikke ensbetydende. Luganokonvensjonen artikkel 23 kommer kun til anvendelse innenfor Lugano-området. Dersom en vernetingsavtale ikke er omfattet av Luganokonvensjonen, vil tvistelovens regler komme til anvendelse inntil Norge har ratifisert Haagkonvensjonen.

⁷⁴ Jf. Cordero-Moss (2021) s. 248 og 262–263.

⁷⁵ Jf. Skoghøy (2017) s. 55 flg. sammenholdt med s. 82. Også øvrig juridisk teori fremmer en tilsvarende forståelse av tilknytningskravet etter tvisteloven § 4-3 se Tore Schei mfl., *Tvisteloven kommentarutgave*, 2007, s. 184; og Jørg Cordes, Laila Stenseng og Peter Lenda, *Hovedlinjer i internasjonal privatrett*, 2. utgave, 2010, s. 55 flg.

⁷⁶ Jf. Skoghøy (2017) s. 55 flg.

⁷⁷ Jf. Tore Schei mfl., *Tvisteloven kommentarutgave, Bind I*, 2. utgave 2013, s. 141.

⁷⁸ Jf. Haagkonvensjonen art. 5 se avhandlingens del 3.3. og 3.4.

om «tilstrekkelig tilknytning» vil Haagkonvensjonen komme i konflikt med norsk rett.⁷⁹ Spørsmålet blir hvorvidt § 4-3 utgjør et selvstendig tilknytningskrav som går lenger enn valg av verneting.

2.1.3.1 Utgjør tvisteloven § 4-3 et selvstendig krav?

Cordero-Moss begrunner sin forståelse av tilknytningskravet på bakgrunn av en sammenligning med Luganokonvensjonen. Tvisteloven er skrevet etter mønster av konvensjonen.⁸⁰ Vernetingsreglene etter Luganokonvensjonen inneholder ingen skjønnsmargin.⁸¹ Videre har EU domstolen etablert et forbud mot bruk av *forum non conveniens* etter Brussel I.⁸² *Forum non conveniens* er en skjønnsmessig *common law* doktrine.⁸³ Da doktrinen ikke er anvendelig etter Brussel I forordningen, kan den følgelig heller ikke anvendes etter Luganokonvensjonen. Cordero-Moss presiserer at dette tyder på at Luganokonvensjonens system ikke åpner for bruk av skjønnsmargin i vernetingsregler.⁸⁴ Dette synes bekreftet av Høyesterett i Rt. 2012 s. 1951 (Trico II) hvor det fremmes at domstolen ikke har skjønnsmargin der saken faller inn under Luganokonvensjonens anvendelsesområde.⁸⁵ I og med at Luganokonvensjonen sitt system ikke åpner for bruk av skjønnsmargin, og tvisteloven er skrevet etter mønster av konvensjon, tyder det på at heller ikke tvisteloven § 4-3 åpner for slik skjønnsmargin.

Skoghøy fremmer på sin side at hvorvidt saken har verneting i Norge skaper en presumsjon for at søksmål kan anlegges her, eller ei.⁸⁶ Verneting er imidlertid ikke alene avgjørende, men inngår som et sentralt moment i en bredere vurdering av hvorvidt saken har tilstrekkelig tilknytning til Norge.⁸⁷ Rt. 2015 s. 1132 (Sameie) kan synes å fremme et tilsvarende syn som Skoghøy. Dommen omhandlet hvorvidt en sak om oppløsning av sameiet til en eiendom i Norge, mellom to søsken som hadde utvandret til USA, kunne reises for norske domstoler, etter

---

⁷⁹ Se f.eks. Cordero-Moss (2017) s. 198 fotnote 575.

⁸⁰ Jf. NOU 2001:32, Bind B, s. 692 hvor det fremmes at reglene i § 4-3 følgende “er harmonisert med bestemmelsene i Luganokonvensjonen”. Harmoniseringen er imidlertid ikke absolutt jf. s. 692. Denne begrensningen får derimot ikke innvirkning på kravet til tilstrekkelig tilknytning her.

⁸¹ Jf. C-288/92 (Custom Made Commercial, CMC) hvor det ble avgjort at en sak skal avvises dersom det ikke foreligger verneting og C-281/02 (Owusu) samt C-412/98 (Group-Josi) hvor det ble påkrevd at domstolen må ha jurisdiksjon dersom verneting er påvist. Owusu og Group-Josi omhandler Brussel I. Luganokonvensjonen ble laget etter mønster av Brussel I se Cordero-Moss (2021) s. 18.

⁸² Jf. C-281/02 (Owusu) og C-412/98 (Group-Josi).

⁸³ Forum non conveniens er definert i avhandlingens del 3.4.2. Se Cordero-Moss (2021) s. 249.

⁸⁴ Jf. Cordero-Moss (2021) s. 250–251.

⁸⁵ Jf. Rt. 2012 s. 1951 (Trico II) avs. 52–64 sammenholdt med avs. 68 se Cordero-Moss (2021) s. 251.

⁸⁶ Jf. Skoghøy (2017) s. 56. En rekke forfattere fremmer tilsvarende syn se f.eks. Jo Hov, *Rettergang i sivile saker*, 2017 s. 276; Inge Lorange Backer, *Norsk Sivilprosess*, 2015 s. 153 og Anne Robberstad, *Sivilprosess*, 2018 s. 82 flg.

⁸⁷ Jf. Skoghøy (2017) s. 57.

at det ene søskenet flyttet tilbake til Norge. Herunder var et sentralt spørsmål hvorvidt saken hadde «tilstrekkelig tilknytning» til riket etter § 4-3. Spørsmålet ble svart bekreftende på bakgrunn av at tvisten hadde verneing i Norge etter § 4-5.⁸⁸ Selv om tvisten ble avgjort på bakgrunn av presumsjonen fremmet Høyesterett at dersom «saka har eit verneing i Noreg [etter tvisteloven §§ 4-4 til 4-6], er det eit viktig argument for slik tilknytting, men det er ikkje utan vidare tilstrekkeleg».⁸⁹ Uttalelsen tyder på at kravet om «tilstrekkelig tilknytning» beror på en helhetsvurdering hvor verneing er et sentralt moment. HR-2018-936-U (Gaming Innovation) peker i samme retning.⁹⁰

Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) taler imidlertid for en mer restriktiv forståelse av tilknytningskravet i tvisteloven § 4-3. Dommen omhandlet en tvist mellom en nederlandsk finansinstitusjon og et koreansk skipsverft. Det koreanske skipsverftet benyttet den nederlandske finansinstitusjonen som underleverandør for konstruksjon av en plattform til bruk på norsk sokkel på vegne av Statoil. Herunder hadde underleverandøren stilt en påkravsgaranti via et nederlandsk garantiselskap for mulige misligholdsbeføyelser.

Det sentrale spørsmålet i tvisten var hva som skal til for at norsk domstolkompetanse skal kunne etableres etter tvisteloven § 4-3 i formuerettslige tvister der det ikke kan påvises verneing i Norge.⁹¹ Lagmannsretten kom frem til at spørsmålet berodde på en «helhetsvurdering av både rettslige og faktiske momenter».⁹² Til dette poengterte Høyesterett at lagmannsretten bygde på uriktig lovtolkning.⁹³ I henhold til Høyesterett skal det mye til for at domsmyndigheten ikke følger verneinget i formuerettslige tvister.⁹⁴ Ved å presisere at lagmannsretten bygger på uriktig lovtolkning, der de avgjorde spørsmålet basert på en helhetsvurdering, kan det synes at Høyesterett legger til grunn en restriktiv forståelse tilsvarende Cordero-Moss. Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) ble på den andre siden anvendt i HR-2018-936-U (gaming Innovation). Her benyttet førstvoterende dommen som et som et argument for at det foreligger høy terskel til å vike fra presumsjonen verneing medfører i en helhetsvurdering; ikke for at

---

⁸⁸ Jf. Rt. 2015 s. 1132 (Sameie) avs. 19 jf. avs. 15–16.

⁸⁹ Jf. Rt. 2015 s. 1132 (Sameie) avs. 15.

⁹⁰ Jf. HR-2018-936-U (Gaming Innovation) avs. 18–19.

⁹¹ Jf. Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) avs. 36.

⁹² Jf. Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) avs. 52.

⁹³ Jf. Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) avs. 52.

⁹⁴ Jf. Rt. 2015 s. 1040 (Samsung Heavy Industries) avs. 51.

verneting alene er tilstrekkelig.⁹⁵ Dette tyder på at Rt. 2015 s. 1040 (Heavy Industries) ikke kan tas til beretning for en restriktiv forståelse av tilknytningskravet.

Det kan derfor fremstå som at Høyesterett har vinglet i sin egen forståelse av tilknytningskravet i tvisteloven § 4-3. Spørsmålet kan imidlertid synes avgjort i HR-2021-291-A (Arv i utlandet). Dommen omhandlet en tvist mellom en testamentsarving – bosatt i Sør-Afrika – som hadde fått sin tilgodeseelse kjent ugyldig av en sveitsisk domstol, og arvingene bosatt i Norge. Arvelater var norsk statsborger, og hadde testamentert at boet skulle skiftes privat i Norge.

Et sentralt spørsmål i saken var hvorvidt de internrettslige vernetingsreglene etter tvisteloven måtte vike til fordel for en ulovfestet regel om tvungent verneting ved avdødes domisil.⁹⁶ Spørsmålet ble svart avkreftende på bakgrunn av at vernetingsreglene er utpreget positivrettslige.⁹⁷ Hverken hensynet til å unngå stridende avgjørelser fra ulike domstoler, eller hensynet til skiftets enhet og universalitet, var tilstrekkelig «til å etablere et ulovfestet internasjonalt domisilprinsipp i norsk rett i strid med vernetingsreglene i tvisteloven kapittel 4».⁹⁸ Uttalelsen kan forstås slik at vernetingsreglene i tvisteloven kapittel 4 ikke gir rom for skjønsmessige vurderinger.⁹⁹ Høyesterett presiserte avslutningsvis at «det skal mye til for å unnta saken fra norsk domsmyndighet når de saksøkte har alminnelig verneting her».¹⁰⁰

Det fremstår av redegjørelsen ovenfor som usikkert hvorvidt kravet om tilstrekkelig tilknytning etter tvisteloven § 4-3 skal forstås som en selvstendig helhetsvurdering, eller om bestemmelsen kun utgjør et prinsipp som konkretiseres gjennom vernetingsreglene i §§ 4-4 til 4-6. Rettspraksis er varierende, og juridisk teori uenig. Det er imidlertid klart av gjennomgangen at verneting kan fravikes. Dernest er det ubestridt at terskelen for fravikelse av verneting er høy. Senere rettspraksis kan synes å legge større vekt på den strenge terskelen. Dette taler i favør av Cordero-Moss sin restriktive forståelse av tilknytningskravet.

Videre omhandler ingen av de overnevnte dommene et tilfelle av valgt verneting etter § 4-6 direkte. Det kan argumenteres for at det er mindre grunn til å nekte en sak fremmet på grunnlag av manglende tilknytning der partene frivillig har utpekt Norge som verneting. Dette er på

---

⁹⁵ Jf. HR-2018-936-U (Gaming Innovation) avs. 18 se avs. 29.

⁹⁶ Jf. HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 34.

⁹⁷ Jf. HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 49.

⁹⁸ Jf. HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 49.

⁹⁹ Se Giuditta Cordero-Moss (2021) s. 260.

¹⁰⁰ JF. HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 49.

bakgrunn av at partene uttrykkelig har gjort sin preferanse kjent. Dernest hevder Skoghøy kun at det ved prorogasjonsavtaler «antakelig [må] (...) stilles krav om at tvisten har en viss tilknytning til Norge».¹⁰¹ Betegnelsen «viss tilknytning» synes å stå i kontrast til kravet om «tilstrekkelig tilknytning». Skoghøy presiserer imidlertid ikke hva han legger i den språklige forskjellen. En skal videre være forsiktige med å lese for mye mening i språklige nyanser fra teoretikere. Betegnelsen «viss» kan imidlertid tyde på at det ikke foreligger strenge krav til tilknytningen før den kan ansees som «tilstrekkelig», der verneting er utpekt i en avtale. Som gjennomgått i vurderingen ovenfor er terskelen høy for å fravike alminnelig verneting. Dersom terskelen skal være enda høyere ved valgt verneting må det antakeligvis kreves at saken ikke har noen annen tilknytning til Norge enn valget av verneting, for at norske domstoler skal mangle jurisdiksjon. I slike tilfeller vil Haagkonvensjonens artikkel 19 kunne komme til anvendelse.¹⁰²

Hvorvidt verneting skal forstås som en hovedregel som kun kan fravikes ved spesielle omstendigheter, eller en sterk presumsjon i en helhetlig skjønnsvurdering, kan vanskelig besvares i avhandlingen her. For avhandlingens formål er det tilstrekkelig å konkludere med at terskelen for å ikke fremme en sak, der avtalt verneting foreligger, er høy;¹⁰³ og vice versa.¹⁰⁴ Dette resulterer i at norsk rett hovedsakelig vil respektere vernetingsavtaler. Følgelig foreligger det, også før tiltredelse av Haagkonvensjonen, en plikt for norske domstoler til å behandle tvister der det ikke er annen tilknytning til Norge enn partenes valg av verneting.

2.1.4 Litispændens

Det fremkommer av tvisteloven § 18-1 at der et søksmål forløper for en utenlandsk domstol oppnår denne litispændensvirkning, dersom avgjørelsen vil ha rettskraftvirkning i Norge etter § 19-16.¹⁰⁵ Hvorvidt en avgjørelse vil ha rettskraftvirkning i Norge etter tvisteloven § 19-16 beror på en vurdering som gjennomgått ovenfor.

Litispændens innebærer at den norske domstolen må avvise saken dersom de «samme parter» har reist en sak om «et krav som allerede er tvistegjenstand» for en annen domstol.¹⁰⁶ Å foreta

---

¹⁰¹ Jf. Skoghøy (2017) s. 82.

¹⁰² Se avhandlingens del 3.4.2.1. for gjennomgang av Haagkonvensjonen artikkel 19.

¹⁰³ En slik konklusjon er bekreftet i en rekke Høyesterettsdommer, herunder Rt. 2013 s. 1089 (Trico III) (dommen er kort og inneholder ingen avsnitt), Rt. 2012 s. 1951 (Trico II) avs. 88 og HR-2021-291-A (Arv i utlandet) avs. 49.

¹⁰⁴ Terskelen er med andre ord høy, også for å fremme en sak der det ikke foreligger norsk verneting.

¹⁰⁵ Jf. tvl. § 18-1 første ledd annet punktum se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 432.

¹⁰⁶ Jf. tvl. § 18-1 første ledd.

en grundig gjennomgang av disse vilkårene er imidlertid utenfor avhandlingens tema. Her finnes det tilstrekkelig å poengtere at norske domstoler ikke kan prøve tvister som allerede pågår mellom den samme offisielle partsstillingen, der tvistegjenstanden utgjør samme rettskrav. Hvorvidt tvistene omhandler samme rettskrav beror på en totalvurdering av en rekke momenter; herunder hvorvidt de rettsfølger som gjøres gjeldende er kvalitativt ulike,¹⁰⁷ om de faktiske og rettslige vilkårene er vesensforskjellige, om rettsreglene skal ivareta de samme formål og hensyn, rettslig tradisjon samt hva som ut ifra prosessreglenes formål fremstår som rimelig og naturlig.¹⁰⁸

2.1.5 Ordre Public

Det fremkommer av tvisteloven § 19-16 at utenlandske rettsavgjørelser ikke skal anerkjennes dersom det vil stride mot «ufravelige rettsregler» eller «virke støtende på rettsordenen».¹⁰⁹ En naturlig språklig forståelse av «eller» tyder på at bestemmelsen hjemler to alternative grunnlag for å nekte anerkjennelse av utenlandske dommer. Bestemmelsens forarbeider presiserer imidlertid at unntaksregelen er formulert i samsvar med Luganokonvensjonen artikkel 27 første ledd, og skal opprettholde ordre public-unntaket i tvistemålsloven § 167 annet ledd.¹¹⁰ Avvik fra ufravelige rettsregler¹¹¹ omfattes ikke av Luganokonvensjonens ordre public-forbehold.¹¹² Dette tyder på at lovgiver ikke mente at bestemmelsen skulle inneholde noe mer enn en henvisning til unntaket om ordre public. Juridisk teori fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.¹¹³ Denne løsningen vil dernest harmonisere best med Norges internasjonale forpliktelser etter Luganokonvensjonen. Videre fremstår løsningen antatt i Rt. 1999 s. 482 (Rettsforlik i Russland).¹¹⁴ Tvisteloven § 19-16 tredje ledd hjemler med andre ord kun unntak fra plikten til anerkjennelse av utenlandske domstoler på bakgrunn av ordre public.

Det sentrale i om ordre public-unntaket kommer til anvendelse er hvorvidt det konkrete resultatet i den aktuelle dommen «strider sterkt mot vår rettsfølelse».¹¹⁵ Unntaket skal tolkes

---

¹⁰⁷ Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 441.

¹⁰⁸ Jf. Rt. 2013 s. 479 (Grue Sparebank) avs. 30–31. Dommen omhandler tvisteloven § 19-15, men § 18-1 skal forstås på vesentlig samme måte jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 432.

¹⁰⁹ Jf. tvl. § 19-16 tredje ledd.

¹¹⁰ Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 442. Luganokonvensjonen artikkel 27 første ledd har i 2007-versjonen blitt artikkel 34.

¹¹¹ «ufravelige rettsregler» blir også omtalt som preseptoriske regler.

¹¹² Jf. Cordero-Moss (2021) s. 155.

¹¹³ Jf. Skoghøy (2017) s. 88 og Cordero-Moss (2021) s. 155.

¹¹⁴ Jf. Rt. 1999 s. 482 (Rettsforlik i Russland) s. 486 se Cordero Moss (2021) s. 155.

¹¹⁵ Jf. Rt. 2009 s. 1537 (Bokhandleren i Kabul) avs. 37. Tilsvarende blir også fremmet i Rt. 2011 s. 531 (Krigsforbryter) avs. 52 og HR-2016-1251-A (Eimskip) avs. 40.

snevert.¹¹⁶ Det er kun der resultatet åpenbart er i strid med fundamentale prinsipper i det anerkjennende landet at staten kan nekte å fullbyrde en dom på bakgrunn av ordre public.¹¹⁷

Som et eksempel på forhold som kan lede til et resultat som strider sterkt mot vår rettsfølelse kan rasisme, korrupsjon og brudd på menneskerettigheter åpenbart nevnes. Forholdene trenger imidlertid ikke være fullt så ekstreme for at ordre public-unntaket skal komme til anvendelse. Herunder kan det nevnes at både en britisk og en fransk domstol har vurdert amerikanske rettsavgjørelser, som tildeler såkalte «punitive damages»,¹¹⁸ som egnet til å medføre et resultat i strid med ordre public.¹¹⁹ Herunder ledet imidlertid kun den franske dommen til et urimelig resultat. Ordre public ble her funnet anvendt da bruken av «punitive damages» ledet til en doblet erstatningssum.

De overnevnte forholdene medfører samlet sett at ordre public-forbeholdet gir et snevert unntak fra de følger som kan komme av en vid plikt til å anerkjenne, og fullbyrde, utenlandske rettsavgjørelser. Det gir imidlertid en viss beskyttelse mot de mest dramatiske følgende en internasjonalisering av norsk IPR medfører. Denne beskyttelsen er videre ivaretatt av at domstolen på eget initiativ kan anvende unntaket.¹²⁰ Det kreves med andre ord ikke at en av partene i en eventuell tvist påberoper ordre public for å hindre fullbyrdelse av en utenlandsk dom.

2.2 Øvrige konvensjoner

2.2.1 Innledning

Norge er, som opplistet i avhandlingens vedlegg B, deltakende i en rekke konvensjoner som innskrenker tvistelovens anvendelsesområde. En full gjennomgang av samtlige konvensjoner vil imidlertid være mer dyptgående enn avhandlingens format, og sidetallsbegrensning, vil

---

¹¹⁶ Jf. NOU 2001: 32 bind B s. 692.

¹¹⁷ Jf. EU sak C-38/98 (Renault) avs. 30 og C-681/13 (Diageo) avs. 43.

¹¹⁸ Med «punitive damages» menes erstatningsdommer med et pønalt preg, i form av høye erstatningssummer. Erstatningssummen har med andre ord ingen tilknytning til det økonomiske tapet skadelidte led. Problematikken rundt «punitive damages» er for øvrig forsøkt løst i Haagkonvensjonen artikkel 11 hvor det fremmes at en stat kan nekte å anerkjenne, eller fullbyrde, rettsavgjørelser som ikke kompenserer en part for faktiske tap eller «harm suffered».

¹¹⁹ Jf. *Travellers casualty and surety company of Canada (UK) limited* [2004] EWHC 1704 (Comm), og Cass. Civ. 1ère nr. 09-13303, (2010) se Hess og Pfeiffer, *Study on the interpretation of the public policy exception as referred to in EU instruments of private international and processual law*, (2011) s. 146–147 se Cordero-Moss (2018) s. 77–78 og Cordero Moss (2021) s. 274.

¹²⁰ Jf. Cordero Moss (2021) s. 274.

tillate. Det finnes imidlertid nødvendig å redegjøre kort for enkelte av traktatene, da de finnes sentrale.

2.2.2 Bilateral overenskomst mellom Norge og Storbritannia

Etter Storbritannias fratredelse fra EU, og påfølgende avslag om fortsatt deltakelse i Luganokonvensjonen, reguleres anerkjennelse og fullbyrding av britiske dommer av en bilateral Overenskomst mellom Norge og Storbritannia, fornyet 13. oktober 2020.¹²¹ Overenskomsten gjelder ikke verneting direkte, men anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer. I og med at rettsavgjørelser kun kan anerkjennes dersom den er avsagt av domstoler som har verneting i henhold til overenskomsten, omhandler den imidlertid vernetingsavtaler indirekte.

Tidligere hadde overenskomsten begrenset betydning etter at Luganokonvensjonen ble ratifisert.¹²² Da var den kun gjeldende ovenfor tvister som omhandlet arv og konkurs, i og med at Luganokonvensjonen ikke regulerer disse rettsområdene. Etter Storbritannias utestengelse av Luganokonvensjonen er anvendelsesområdet igjen utvidet til alle dommer i sivile saker, samt oppreisning og erstatning som følge av straffesaker, med de begrensninger som fremkommer av overenskomsten.¹²³ Herunder foreligger det et vilkår om at avgjørelsen er truffet av en domstol som har domsmyndighet i overenstemmelse med jurisdiksjonsreglene i fullbyrdeslandet.¹²⁴ Dette medfører med andre ord at rettsavgjørelsen må stamme fra det som etter norsk rett ansees som riktig anlagt verneting for at Norge skal være pliktig å anerkjenne den. Etter norsk rett foreligger det anledning til å avtale verneting.¹²⁵ Rettsavgjørelser truffet av en engelsk, skotsk, nord-irsk eller walisisk domstol i kraft av vernetingsavtaler må derfor anerkjennes og fullbyrdes i Norge.

2.2.3 Nordiske konvensjoner om vernetingsavtaler

Norge har ratifisert en rekke nordiske konvensjoner for å sikre rettsenhet. Herunder en familierettslig konvensjon av 1931, en konvensjon om arv og dødsboskifte av 1934 samt en konvensjon om konkurs av 1933.¹²⁶ Den mest sentrale nordiske konvensjonen med tanke på temaet for oppgaven her er den nordiske konvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av

---

¹²¹ Se avhandlingen fotnote 27 for henvisning. Herunder referert til som Overenskomsten.

¹²² Jf. Luganokonvensjonen artikkel 65 hvor det presiseres at konvensjonen erstatter øvrige konvensjoner medlemsstatene måtte ha tiltrådt.

¹²³ Jf. Overenskomsten art. 2 første ledd.

¹²⁴ Jf. Overenskomsten art. 4 tredje ledd.

¹²⁵ Jf. tvl. § 4-6.

¹²⁶ Se avhandlingens vedlegg B.

nordiske dommer på privatrettens område av 16. mars 1932. Konvensjonen ble implementert i norsk rett ved lov av 10 juni 1977 nr. 71. Denne konvensjonen har imidlertid, i all hovedsak, blitt erstattet av Luganokonvensjonen.¹²⁷

2.3 Motstrid mellom Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler og øvrige traktater

Det fremkommer av Haagkonvensjonen artikkel 26 at øvrige internasjonale traktater går fremfor konvensjonen ved motstrid.¹²⁸ Dette er imidlertid kun tilfellet der begge partene har ratifisert den motstridende konvensjonen. Artikkel 26 gjelder uavhengig av om begge parter tilhører Haagkonvensjonen,¹²⁹ når den konkurrerende konvensjonen ble ratifisert¹³⁰ og om motstriden følger direkte av konvensjonens ordlyd eller rettspraksis.¹³¹ Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler gir med andre ord en vid adgang til fravikelse der den havner i konflikt med en medlemsstats øvrige internasjonale forpliktelser.¹³² Ratifikasjon vil derfor ikke lede til problemer i forhold til Norges øvrige internasjonale forpliktelser.

3 Sentrale bestemmelser i Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler

3.1 Innledning

Avhandlingen tar ikke sikte på en generell redegjørelse av alle Haagkonvensjonens bestemmelser. Det sentrale er å se på konvensjonens mest prinsipielle regler, samt identifisere de bestemmelsene som kan by på problemer med tanke på norsk ratifikasjon. Videre er Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler et resultat av internasjonalt samarbeid. Som ethvert internasjonalt samarbeid bærer en rekke av konvensjonens bestemmelser preg av kompromiss. Dette kan, og har, i visse tilfeller dempet konvensjonens mulighet til å være et egnet verktøy. Også disse artiklene vil gjennomgå i det følgende da det har direkte virkning på godene ratifikasjon av Haagkonvensjonen medfører. Innledningsvis finnes det hensiktsmessig å redegjøre kort for Haagkonvensjonens underliggende hensyn, samt visse innledende bestemmelser.

---

¹²⁷ Jf. Luganokonvensjonen artikkel 65 se Giuditta Cordero-Moss (2021) s.196.

¹²⁸ Jf. Haagkonvensjonen art. 26 annet ledd.

¹²⁹ Jf. Haagkonvensjonen art. 26 femte ledd.

¹³⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 26 annet ledd.

¹³¹ Jf. Haagkonvensjonen art. 26 femte ledd.

¹³² Se Explanatory report av Trevor Hartley og Masato Doguchi, herunder referert til som Haagkonvensjonens forklarende rapport, s. 849 [89] flg.

3.2 Omfanget av konvensjonen

Haagkonvensjonen kommer til anvendelse i «international cases» om «exclusive choice of court agreements» som er «concluded in civil or commercial matters».¹³³ Konvensjonen omhandler med andre ord utelukkende vernetingsavtaler i sivile saker der tvisten er internasjonal.

Tvisten er internasjonal i henhold til konvensjonens kapittel om jurisdiksjon med mindre «the parties are resident in the same Contracting State and the relationship of the parties and all other elements relevant to the dispute, regardless of the location of the chosen court, are connected only with that State».¹³⁴

Artikkelen fremmer to kumulative vilkår for at saken ikke skal ansees som internasjonal etter konvensjonen.¹³⁵ For det første må partene være bosatt i samme medlemsstat. For det andre kreves det at forholdet mellom partene, og alle andre elementer som er relevante for tvisten, utelukkende er tilknyttet denne staten. Dette innebærer at dersom en av partene ikke er bosatt i samme stat, eller ett av elementene som er relevant for tvisten har tilknytning til en annen stat, kommer konvensjonens regler om jurisdiksjon til anvendelse.¹³⁶ Videre er konvensjonens regler om anerkjennelse og fullbyrdelse «internasjonale» dersom en utenlandsk dom søkes anerkjent eller fullbyrdet.¹³⁷ Kravene for at en sak skal kunne omtales som «internasjonal» etter Haagkonvensjonen er med andre ord ikke strenge.

Videre omfatter konvensjonen kun eksklusive vernetingsavtaler. Kravet om at vernetingsavtalen skal være eksklusiv gjennomgås i avhandlingens del 3.5.2.

Til slutt er konvensjonen begrenset til sivile saker. En naturlig språklig forståelse av «civil or commercial» tyder på at konvensjonen omhandler ethvert sivilt krav. Hensikten bak ordlyden er å ekskludere stats- og strafferett.¹³⁸ Dette resulterer følgelig i et bredt anvendelsesområde. Anvendelsesområde blir imidlertid videre begrenset av at konvensjonens artikkel 2 ekskluderer arbeids-, person-, familie-, arve- og konkursrettslige saker. Det vil favne for bredt ut for

---

¹³³ Jf. Haagkonvensjonen art. 1 første ledd.

¹³⁴ Jf. Haagkonvensjonen art. 1 annet ledd.

¹³⁵ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 799 [39].

¹³⁶ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 799 [39].

¹³⁷ Jf. Haagkonvensjonen art. 1 tredje ledd.

¹³⁸ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 801 [41].

oppgavens tema å redegjøre for alle unntakene. Her finnes det tilstrekkelig å presisere at en rekke sivile og kommersielle saker omfattes.¹³⁹

Et unntak finnes imidlertid sentralt nok til å nevnes særkilt. Det fremkommer av artikkel 2 første ledd bokstav a at konvensjonen ikke skal anvendes ovenfor vernetingsavtaler «to which a natural person acting primarily for personal, family or household purposes (a consumer) is a party». En naturlig språklig forståelse av «consumer» tyder på Haagkonvensjonen ikke kan anvendes ovenfor forbrukere. Med «forbruker» menes en fysisk person som hovedsakelig handler på grunnlag av personlige, familie- eller husholdningsformål.¹⁴⁰ Hensikten bak unntaket er å begrense konvensjonen til rent kommersielle forhold.¹⁴¹ Begrensningen omfatter både avtale mellom forbrukere, og mellom en forbruker og en kommersiell part.¹⁴² Konvensjonen er derfor kun anvendelig mellom profesjonelle parter.

3.3 Formålet med konvensjonen

Målet med konvensjonen, slik den utviklet seg,¹⁴³ var å gjøre vernetingsavtaler til et så effektivt rettslig verktøy som mulig.¹⁴⁴ Hensikten bak formålet var en tanke om at større internasjonal rettsenhet ville lede til økt internasjonal handel og investering.¹⁴⁵ Gjennom å styrke det internasjonale rettsregimet skulle konvensjonen sikre effektivitet og forutberegnelighet mellom parter i kommersielle transaksjoner.¹⁴⁶

For å oppnå formålet om å gjøre vernetingsavtaler til et så effektivt verktøy som mulig, søkte konvensjonen å sikre tre grunnleggende forpliktelser for medlemsstatene.¹⁴⁷ For det første er den utvalgte domstolen forpliktet til å prøve saken.¹⁴⁸ For det andre må enhver annen rett enn den utvalgte nekte å høre saken.¹⁴⁹ Til slutt kreves det at de øvrige medlemsstatenes domstoler anerkjenner og fullbyrder rettsavgjørelsen(e) avsagt av den utvalgte domstolen.¹⁵⁰ Disse

---

¹³⁹ Jf. Haagkonvensjonen artikkel 2 første og annet ledd.

¹⁴⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 2 første ledd bokstav a. Termen synes å svare godt til forbrukerbegrepet etter lov 21 juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp § 1 tredje ledd. Her defineres en forbruker som en «fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet».

¹⁴¹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 795 [35].

¹⁴² Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 801 [41].

¹⁴³ Se avhandlingens innledning hvor det redegjøres for konvensjonens forhistorie.

¹⁴⁴ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 791 [31].

¹⁴⁵ Jf. Haagkonvensjonens forord.

¹⁴⁶ Jf. Haagkonvensjonens forord.

¹⁴⁷ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 791 [31].

¹⁴⁸ Jf. Haagkonvensjonen art. 5. Unntak fremkommer av art. 9. Problemstillingen er gjennomgått i avhandlingens del 3.4.

¹⁴⁹ Jf. Haagkonvensjonen art. 6. Forpliktelsen er gjennomgått i avhandlingens del 3.6.

¹⁵⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 8. Forpliktelsen er gjennomgått i avhandlingens del 3.7.

forpliktelsene er imidlertid generelle, og kan følgelig ikke implementeres uten unntak. Forpliktelsene, unntakene og deres generelle betydning er gjenstand for vurdering i det følgende.

3.4 Domsmyndighet – Jurisdiksjon

3.4.1 Domstolens plikt til å prøve saker hvor den er utvalgt i en vernetingsavtale og konvensjonens metodiske fremgangsmåte.

Den domstolen som er utvalgt i en vernetingsavtale har rett og plikt til å prøve tvisten.¹⁵¹ Plikt til å prøve tvisten er som nevnt en av de tre grunnleggende forpliktelsene Haagkonvensjonen pålegger sine medlemsstater. Rettsavgjørelser fastsatt av denne domstolen skal som hovedregel anerkjennes og fullbyrdes i andre konvensjonsstater.¹⁵² Unntak foreligger imidlertid der vernetingsavtalen er ugyldig etter domstollandets «law».¹⁵³ Betegnelsen «law» omfatter både domstollandets internasjonale privatrett, samt vedkommende stats materielle regler.¹⁵⁴ Dette innebærer at den alminnelige metode, slik også benyttet i Luganokonvensjonen, kommer til anvendelse ved vurdering av hvorvidt domstolen kan prøve en tvist.¹⁵⁵ Den valgte domstolen tar således først stilling lovvalgsspørsmålet, før den prøver hvorvidt avtalen er gyldig etter alminnelige materielle regler. Den metodiske fremgangsmåten byr følgelig ikke på problematikk med tanke på norsk tiltredelse til Haagkonvensjonen.

3.4.2 Forum non conveniens & litispendens

Artikkel 5 annet ledd fremmer at en stat sine domstoler ikke kan avvise en sak på grunnlag av at saken heller burde avgjøres i en annen stat. Bestemmelsen forsøker å bøte på et problem som kommer ved sammenblanding av rettsregler fra common- og civil law land.

En rekke common law land benytter læren om *forum non conveniens*. Med «forum non conveniens» menes et rettsforums adgang til å nekte å fremme en sak på grunnlag av at den er bedre skikket til å bli reist i et annet land.¹⁵⁶ Bedriftene kan ha avtalt vernetingsavtale i det aktuelle landet fordi de ønsker saken løst basert på deres rettsregler. Å forflytte tvisten til en annen nasjons rettsapparat vil følgelig fremstå som lite forutberegnelig for partene i vernetingsavtalen.

---

¹⁵¹ Jf. Haagkonvensjonen art. 5 første ledd.

¹⁵² Jf. Haagkonvensjonen art. 9.

¹⁵³ Jf. Haagkonvensjonen art. 5 første ledd.

¹⁵⁴ Jf. Høringsnotatet s. 10.

¹⁵⁵ Jf. Høringsnotatet s. 10. Redegjørelsen omhandlet den tidligere Luganokonvensjonen artikkel 17. Formkravene til vernetingsavtaler er etter konvensjonsredigeringen i 2007 regulert av artikkel 23.

¹⁵⁶ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 791 [31].

Forutberegnelighet er som tidligere nevnt et helt sentralt hensyn ved dannelsen av Haagkonvensjonen om vernetingsavtaler. Bruk av *forum non conveniens* kan derfor sies å stride mot hensikten bak konvensjonen.¹⁵⁷

Haagkonvensjonen forsøkte å bøte på dette problemet gjennom å innføre konvensjonens artikkel 5 annet ledd. Bestemmelsen forbyr medlemsstater å hevde de ikke har jurisdiksjon til å prøve en tvist, på grunnlag av at saken «should be decided in a court of another State». En naturlig språklig forståelse av «should be decided» tyder på bestemmelsen kun ekskluderer bruk av *forum non conveniens*. Konvensjonens forklarende rapport presiserer imidlertid at unntaket også forbyr læren om *lis pendens*.¹⁵⁸ Dette innebærer at selv der en av partene har startet rettsprosessen i et forum som ikke var avtalt i vernetingsavtalen, kan ikke det avtalte vernetingset avslå å fremme saken uavhengig av hvorvidt det forumet prosessen ble startet i er bedre egnet til å prøve tvisten.¹⁵⁹ Dette medfører at vernetingsavtalepartene beholder anledning til å fremme tvisten der de selv ønsker, selv om en annen stat sin domstol har påbegynt behandling av saken, og forumet har en sterkere tilknytning til denne sak. En slik ordning ivaretar vernetingsavtalepartenes forutberegnelighet fremfor prosessøkonomiske hensyn i staten som blir påkrevd å prøve saken.

Unntaket kan resultere i en plikt for norske domstoler til å prøve saker som går lengre enn det internrettslige kravet om «tilstrekkelig tilknytning».¹⁶⁰ Hvor store disse følgende blir avhenger imidlertid av vurderingen i avhandlingens del 2.1.3. Som gjennomgått under denne delen av avhandlingen synes det mest nærliggende å anse kravet om tilstrekkelig tilknytning som oppfylt der tvisten har vernetingsrett i Norge etter tvisteloven §§ 4-4 til 4-6. Videre tillater ikke Lugano-konvensjonens system, som nevnt i avhandlingens del 2.1.3.1., bruk av skjønnsmargin i vernetingsreglene. Dette peker på at ratifikasjon, av en tilsvarende rigid plikt til å prøve tvisten der norske domstoler er valgt etter Haagkonvensjonen, ikke vil medføre problemer. I motsetning til Lugano-konvensjonen har imidlertid Haagkonvensjonen et globalt virkeområde. Problemene en rigid prøvingsrett vil medføre kan argumenteres for å være større der virkeområdet er globalt. Etter norsk rett er terskelen for å fravike vernetingsrett høy. Dernest er

---

¹⁵⁷ Se Talpis og Krnjevic (2006) s. 19

¹⁵⁸ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 791 [31] og s. 817 [57]. Et tilsvarende syn blir fremmet i den britiske Royal Courts of Justice Etihad Airways PJSC V. Dr. Lucas Flöther, EWHC 2107 (Comm) 18. Desember 2020, avs. 87. (*Lis pendens* omtales som *litispens* i norsk rett).

¹⁵⁹ Et tilsvarende syn er fremmet i Talpis og Krnjevic (2006) s. 19.

¹⁶⁰ Jf. Tvl. § 4-3 første ledd

terskelen desto høyere der vernetingsavtalen er presisert i en vernetingsavtale. For å oppfylle den høye terskelen kan saken antakeligvis ikke ha noen annen tilknytning til Norge enn vernetingsavtalen. I slike tilfeller kan Haagkonvensjonen artikkel 19 komme til anvendelse.

3.4.2.1 Reservasjonsadgang

Det fremkommer av Haagkonvensjonen artikkel 19 at: «A State may declare that its courts may refuse to determine disputes to which an exclusive choice of court agreement applies if, except for the location of the chosen court, there is no connection between that State and the parties or the dispute».

En stat kan med andre ord ta forbehold mot å prøve tvister som ikke har tilknytning til staten. Dette vil ha som effekt at stater i realiteten vil kunne erklære en form for *forum non conveniens*. Herunder er det, i motsetning til alminnelig *forum non conveniens*, et krav om at tvisten ikke har noen tilknytning til staten overhodet. Dette innebærer en begrensning i virkningen av artikkel 5 annet ledd. En naturlig språklig forståelse av «may refuse» tyder på stater som har erklært forbehold kan velge hvorvidt den ønsker å utøve domsmyndighet i det aktuelle tilfellet. Haagkonvensjonens forklarende rapport fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.¹⁶¹ Hensikten bak unntaksregelen var å tillate de stater som mente fri tilgang til deres rettssystem påførte en unødvendig prosessøkonomisk byrde, anledning til å ta forbehold. Det er derfor adgang for Norge å ta forbehold mot å prøve saker uten annen tilknytning til riket enn vernetingsavtalen. Hvorvidt anledningen er tilstrekkelig bred til ikke å havne i konflikt med kravet til «tilstrekkelig tilknytning» etter tvisteloven § 4-3 avhenger av konklusjonen på vurderingen fremstilt i avhandlingens del 2.1.3.

Hovedregelen er imidlertid en plikt for den valgte domstolstaten til å prøve saken. Dette viser at Haagkonvensjonen anerkjenner verdien av fri tilgang til domstoler, der partene enes om valget av vernetingsavtale. Videre har en rekke nasjoner tradisjon for å gi vid tilgang til sine rettssystemer for utenlandske parter.¹⁶² Hensikten bak konvensjonen er som tidligere nevnt å fremme handel og investeringer gjennom økt rettslig samarbeid.¹⁶³ Den beste måten å fremme et slikt samarbeid på er å skape ensartede regler for jurisdiksjon samt anerkjennelse og

---

¹⁶¹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 841 [81] fotnote 266.

¹⁶² Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 841 [81] fotnote 267. Herunder har for eksempel England lenge hatt tradisjon for å tillate utenlandske parter adgang til deres rettssystem.

¹⁶³ Jf. Haagkonvensjonen forord annet ledd.

fullbyrdelse av dommer.¹⁶⁴ Haagkonvensjonen artikkel 19 vil imidlertid resultere i at ulike stater anvender ulike jurisdiksjonsregler. Det kan derfor stilles spørsmål om unntaket fra domstollandets plikt til å prøve saken der de er utvalgt i en vernetingsavtale demper konvensjonens funksjon. Unntaksregelen gjør det med andre ord lettere for nasjoner som Norge å ratifisere konvensjonen på bekostning av dens formål.

3.5 Kravene til selve vernetingsavtalen

3.5.1 Formkravene til vernetingsavtalen

Formkravene til vernetingsavtaler etter Haagkonvensjonen fremkommer av artikkel 3. Kravene tilsvarer i hovedtrekk vilkårene i Luganokonvensjonen artikkel 23.¹⁶⁵ Det foreligger imidlertid visse forskjeller. For det første har Luganokonvensjonen et ytterligere krav om at partene i avtalen må være bosatt i en konvensjonsstat.¹⁶⁶ Videre skal formkravene etter Luganokonvensjonen tolkes strengere enn de kravene Haagkonvensjonen stiller. Dette har bakgrunn i at Luganokonvensjonen artikkel 23 er et unntak fra de alminnelige vernetingsregler.¹⁶⁷ Etter Haagkonvensjonen er ikke verneting på grunnlag av avtale et unntak, men hovedinstrumentet for å oppnå konvensjonens formål om å fremme internasjonal handel og investering.¹⁶⁸ Dette resulterer i mindre strenge formkrav for vernetingsavtaler etter Haagkonvensjonen, enn de regler som følger av norsk rett.¹⁶⁹ Følgelig byr ikke formkravene til vernetingsavtaler på problematikk med tanke på norsk ratifikasjon av Haagkonvensjonen.

Hensikten bak formkrav til vernetingsavtaler er blant annet å forsikre at saksøkte frivillig avstår fra at saken skal reises ved det alminnelige verneting.¹⁷⁰ Mindre strenge formkrav kan derfor svekke vernet av saksøkte. Kravet til saksøktes frivillighet blir i hovedsak ivaretatt gjennom skriftlighetsvilkåret.¹⁷¹ Det fremkommer av tvisteloven § 4-6 at prorogasjon- eller derogasjonsavtaler må være «skriftlig».¹⁷² Etter Haagkonvensjonen må vernetingsavtalen være «in writing» eller «by any other means of communication which renders information accessible so as to be

---

¹⁶⁴ Jf. Haagkonvensjonen forord tredje ledd.

¹⁶⁵ Jf. Høringsnotatet s. 9. Redegjørelsen omhandlet den tidligere Luganokonvensjonen artikkel 17. Formkravene til vernetingsavtaler er etter konvensjonsredigeringen i 2007 regulert av artikkel 23.

¹⁶⁶ Jf. Luganokonvensjonen art. 23 første ledd.

¹⁶⁷ Jf. Rt. 2011 s. 1532 (Nidar) avs. 24.

¹⁶⁸ Jf. Haagkonvensjonen forord fjerde punktum se annet punktum.

¹⁶⁹ Se Høringsnotatet s. 9.

¹⁷⁰ Dette kommer implisitt frem i NOU 2001: 32 B s. 699.

¹⁷¹ Jf. NOU 2001: 32 B s. 699 og Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 811 [51] og 813 [53].

¹⁷² Jf. Annet ledd.

usable for subsequent reference».¹⁷³ En naturlig språklig forståelse av «any other means of communication» tyder på at også ikke-skriftlige avtaler omfattes så lenge de er etterprøvbare. Haagkonvensjonens forklarende rapport presiserer imidlertid at det med «other means of communication» menes elektroniske midler for dataoverføring eller lagring; herunder e-post og faks. Det er sikker rett at skriftlighetskravet etter tvisteloven ikke utelukkende omfatter dokument undertegnet av alle parter. Også tilslutning via meldinger,¹⁷⁴ eller etterfølgende skriftlige betingelser omfattes.¹⁷⁵ Skriftlighetskravet er derfor tilsvarende i Haagkonvensjonen som etter tvisteloven.

3.5.2 Omfattes asymmetriske vernetingsavtaler av konvensjonen?

Haagkonvensjonen omfatter kun eksklusive vernetingsavtaler.¹⁷⁶ Eksklusive vernetingsavtaler er i konvensjonen definert som en vernetingsavtale mellom to eller flere personer der ett enkelt land sine domstoler er utvalgt.¹⁷⁷ Justis og politidepartementet fremmet i sin utredning bekymring rund uklarheten om hvorvidt asymmetriske vernetingsavtaler er «exclusive» etter Haagkonvensjonen.¹⁷⁸ Med *asymmetriske vernetingsavtaler* menes en avtale som kun binder den ene parten til å fremme sak for et bestemt vernetingsland.¹⁷⁹ Internasjonale låneavtaler kan benyttes som eksempel. Slike låneavtaler inneholder ofte klausuler som typisk lyder:

*Søksmål fra låntakeren mot långiveren kan utelukkende reises ved domstolene i stat X; søksmål fra långiver mot låntakeren kan reises ved domstolene i stat X eller ved domstolene i enhver annen stat som har jurisdiksjon i henhold til dens nasjonale lov.*¹⁸⁰

Videre foreligger det også bransjepraksis for bruk av slike klausuler i internasjonale avtaler om lån og certepartier. Som hovedregel er det den sterkeste part – i form av långiver eller utleier – som innfører asymmetriske vernetingsavtaler som standardklausuler.¹⁸¹ Ulike rettssystemer strider om gyldigheten til slike klausuler. Fransk rett synes å ha gått langt i å forby

---

¹⁷³ Jf. Artikkel 3 bokstav c.

¹⁷⁴ Jf. Rt. 1999 s. 1532 (Tine) på s. 1537.

¹⁷⁵ Jf. Cordero-Moss (2021) s. 245 se Skoghøy (2017) s. 372.

¹⁷⁶ Jf. Haagkonvensjonen art. 1 første ledd og 3.

¹⁷⁷ Jf. Haagkonvensjonen art. 3 bokstav a.

¹⁷⁸ Jf. Høringsnotatet s. 8.

¹⁷⁹ Se Høringsnotatet s. 8. og Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 811 [51].

¹⁸⁰ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 811 [51].

¹⁸¹ Jf. Marte Berge Hildal, *Risikovurdering ved bruk av asymmetriske vernetingsavtaler* i *Lov og Rett* s. 388–403, 2017, punkt 1.

asymmetriske vernetingsavtaler.¹⁸² Polsk, bulgarsk og kinesisk rett fremmer et tilsvarende syn.¹⁸³ Tysk rett har på sin side ikke lagt til grunn et generelt forbud mot bruk av asymmetriske vernetingsavtaler, men enkelte klausuler har blitt satt til side etter den tyske sivillovboken § 138 der vernetingsavtalen har skapt en markant ubalanse i favør av en av partene i kontrakten.¹⁸⁴ Spørsmålet har enda ikke blitt tatt opp i hverken norsk rett, eller av EU-domstolen.¹⁸⁵ Svensk Högsta domstolen har imidlertid funnet en asymmetrisk vernetingsklausul i strid med den svenske avtalelov § 36.¹⁸⁶ Bestemmelsen er et resultat av et fellesnordisk lovsamarbeid, og er innholdsmessig beslektet med avtaleloven § 36.¹⁸⁷ Dette kan tyde på at asymmetriske vernetingsavtaler også er i strid med norsk rett. Likevel blir slike klausuler til dels benyttet av norske rettsanvendere i formingen av internasjonale avtaler om leie, lån og certepartier.¹⁸⁸

Det fremkommer av Haagkonvensjonen artikkel 3 at det med «eksklusivt vernetings» menes: «an agreement concluded by two or more parties that meets the requirements of paragraph c) and designates, for the purpose of deciding disputes which have arisen or may arise in connection with a particular legal relationship, the courts of one Contracting State or one or more specific courts of one Contracting State to the exclusion of the jurisdiction of any other courts».¹⁸⁹

En naturlig språklig forståelse av «two or more parties» gir liten veiledning i hvorvidt avtalen må binde alle parter for å være gyldig. I Den forklarende rapporten til Haagkonvensjonen fremmes det imidlertid at asymmetriske vernetingsavtaler ikke er «eksklusive».¹⁹⁰ Uttalelsen kom som en følge av den 20 diplomatiske sesjonen i Haag hvor det ble avtalt at vernetingsavtalen må være eksklusiv uavhengig av hvilken part som bringer saken inn for retten.¹⁹¹

---

¹⁸² Jf. *Mme X v Banque Privée Edmond de Rothschild («Rothschild»)* og *Danne Holding v Credit Suisse («Danne»)* se Hildal (2017) punkt 4.

¹⁸³ Jf. Hildal (2017) punkt 5.

¹⁸⁴ Jf. *X ZR 23/87 (Zweibrücken)*, *Bundesgerichtshof (BGH)*, Tyskland, 26. januar 1989. Se Hildal (2017) punkt 5.

¹⁸⁵ Jf. Hildal (2017) punkt 5.

¹⁸⁶ Jf. NJA 1979 s. 666 se Hildal (2017) punkt 5 og Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område § 36.

¹⁸⁷ Lov 31 mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer

¹⁸⁸ Jf. Hildal (2017) sammendrag.

¹⁸⁹ Jf. Haagkonvensjonen art. 3 bokstav a.

¹⁹⁰ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 811 [51].

¹⁹¹ Jf. Minutter nummer 3 ved den 20 sesjonen, Kommissjon II, paragraf 2–11 se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 811 [51].

Videre har spørsmålet blitt vurdert i britisk rett.¹⁹² Det ble i *Etihad V. Prof. Dr. Lucas Flöther* anført at Brussel I, og herunder EU forordning nummer 1215/2012,¹⁹³ ikke omfattet asymmetriske vernetingsavtaler. Et av hovedargumentene for anførselen var at Brussel I skulle forstås på samme måte som Haagkonvensjonen, og at Haagkonvensjonen ikke tillot slik partsforhold. For å besvare anførselen måtte domstolen prøve hvorvidt Haagkonvensjonen omfatter asymmetriske vernetingsavtaler.¹⁹⁴ Dommeren besvarte spørsmålet benektende.¹⁹⁵ Herunder ble uttalelsene i den 20 diplomatiske sesjonen, og den forklarende rapporten, til Haagkonvensjonen avgjørende. Avgjørelsen er imidlertid kun et prejudisielt rettsforhold, som ikke fikk avgjørende betydning for tvisten. Videre fremmet dommeren at «I am prepared to proceed on the basis that the Hague 2005 Convention should probably be interpreted as not applying to asymmetric jurisdiction clauses, although I emphasise that it is unnecessary for us to decide that question, and I do not do so».¹⁹⁶

Spørsmålet kan derfor ikke sies å være endelig avklart. Sett i lys av Haagkonvensjonens manglende behandling synes det imidlertid nærliggende å legge avgjørende vekt på hensikten bak traktaten, som fremvist av konvensjonens forklarende rapport. Den forklarende rapporten fremstår som klar i at asymmetriske vernetingsavtaler ikke er eksklusive i Haagkonvensjonens forstand. Videre foreligger det ikke, så vidt kjent, rettskilder som trekker motsatt konklusjon. De overnevnte forhold tyder samlet på at asymmetriske vernetingsavtaler ikke omfattes av konvensjonen.

3.5.2.1 Representerer eksklusjon av asymmetriske vernetingsavtaler en fordel, eller ulempe ved Haagkonvensjonen?

Å ekskludere asymmetriske vernetingsavtaler fra konvensjonen vil på den ene siden begrense dens omfang. Hensikten bak asymmetriske vernetingsavtaler er å gi den ene, og som regel den sterkeste, parten en fleksibel tvisteløsningsmekanisme; samtidig som denne part får ivare tatt sine behov til forutberegnelighet ved at motparten blir bundet til å reise sak ved et spesifikt

---

¹⁹² Jf. *Etihad Airways PJSC V. Prof. Dr. Lucas Flöther* avs. 82 flg.

¹⁹³ Jf. Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2013 on Jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters, heretter referert til som EU forordning 1215/2012.

¹⁹⁴ Dommen omhandler ikke Haagkonvensjonen, da EU fortsatt var bindende for Storbritannia på domstidspunktet. Spørsmålet skulle derfor vurderes etter Brussel I. Både på grunnlag av at Storbritannia hadde avgjort at de skulle tiltre Haagkonvensjonen med virkning fra 2021, samt at Brussel I og Haagkonvensjonen skal tolkes i lys av hverandre – på grunn av at de ble skapt på tilsvarende tidspunkt og omhandler delvis samme tema – prøvde domstolen hvorvidt Haagkonvensjonen åpner for asymmetriske vernetingsavtaler.

¹⁹⁵ Jf. *Etihad Airways PJSC V. Prof. Dr. Lucas Flöther* avs. 85 og 86.

¹⁹⁶ Jf. *Etihad Airways PJSC V. Prof. Dr. Lucas Flöther* avs. 85.

verneting. En slik ordning er ikke nødvendigvis uhensiktsmessig. Som gjennomgått i avhandlingens del 1. utgjør vernetingsklausuler et sikkerhetspunkt for partene. Dersom långiveren ikke kan regne med asymmetriske vernetingsavtaler vil dette kunne få utslag i rentene, eller sikkerheten, nødvendig for å gi lån over landegrensene.

På den andre siden synes det å ha oppstått en rettslig trend hvor adgangen til asymmetriske vernetingsavtaler begrenses i en rekke nasjoner. Av hensyn til rettsenhet kan det derfor være hensiktsmessig at skjevt fordelende vernetingsavtaler ikke omfattes av Haagkonvensjonen. Haagkonvensjonens eksklusjon av asymmetriske vernetingsavtaler kan dernest bidra til endelig å avklare rettstilstanden på global basis. Per nå avhenger aksept av asymmetriske vernetingsavtaler på nasjonal regulering. Av hensyn til vernetingsavtalepartenes forutberegnelighet er det følgelig fordelaktig med en endelig, globalt bindende, avklaring.

Hvorvidt eksklusjonen representerer en fordel, eller ulempe, ved konvensjonen fremstår derfor som et åpent spørsmål.

3.6 Pliktene til den domstol som ikke er utpekt i vernetingsavtalen

3.6.1 Rettslig utgangspunkt

Artikkel 6 representerer en av bærebjelkene til Haagkonvensjonen. I bestemmelsen står det at andre domstoler enn den valgte «shall suspend or dismiss proceedings to which an exclusive choice of court agreement applies». Traktatsstatenes domstoler har med andre ord en plikt til å nekte å fremme saker, der en vernetingsavtale utpeker en annen stat. Dette er nødvendig for at Haagkonvensjonen sitt formål om forutberegnelighet kan bli ivaretatt. Dersom konvensjonen manglet en bestemmelse om at andre stater må respektere vernetingsavtalen, på så måte at saken ikke kan bli fremmet i en alternativ domstol, kunne ikke avtalepartene ha vært sikre på at vernetingsvalget ville bli etterlevd. Den andre parten kunne da, dersom det var fordelaktig for ham, reise saken i en annen traktatstat med historikk av manglende etterlevelse av traktaten.

Artikkel 6 er med andre ord avgjørende for at konvensjonen kan fungere som et reelt rettslig verktøy. Alternativt ville Haagkonvensjonen vært redusert til ren symbolikk, uten reell virkning. Det forekommer imidlertid tilfeller der en annen stat enn den utpekte likevel har behov for å prøve tvisten. Disse tilfeller er uttømmende regulert i artikkel 6 bokstav a til e. Herunder byr bokstav c på særlige problemer, ikke nødvendigvis for norsk ratifikasjon, men for verdien av konvensjonen generelt.

3.6.2 Ordre public

Det fremgår av artikkel 6 bokstav c at en ikke utvalgt stat kan prøve tvisten dersom: «giving effect to the agreement would lead to a manifest injustice or would be manifestly contrary to the public policy of the State of the court seised».

Bestemmelsen fremmer to alternative grunnlag for det som i norsk rett blir omtalt som *ordre public*.¹⁹⁷ Hva som ligger i begrepet «manifest injustice» fremstår som noe usikkert. Originalt var begrepet forsøkt definert i Haagkonvensjonens forklarende rapport med hensikt å skape en internasjonal norm.¹⁹⁸ Herunder forelå det flere forsøk på å begrense omfanget av bestemmelsen.¹⁹⁹ En rekke stater, med USA i spissen, argumenterte imidlertid mot en innskrenkende forståelse av ordlyden.²⁰⁰ Som en del av det som senere ble omtalt som «the Big Compromise» gav de øvrige delegater etter for USA sine ønsker.²⁰¹ Det ble derfor ikke gitt en innskrenkende internasjonal norm for begrepet. Fortolkning er følgelig etterlatt til nasjonale regler. Dette resulterer i kommersiell usikkerhet da grensen for hva som utgjør «manifest injustice» kan variere fra nasjon til nasjon.

I britisk underrettspraksis har begrepet blitt tolket strengt, i form av en høy terskel for bruk.²⁰² Dommen omhandlet en tvist mellom en underleverandør og et selskap hyret inn for å utføre innredningsarbeid til et hotell i London, England. Partene hadde inngått en vernetingsavtale som fastsatte verneting til Paris i Frankrike. Et av problemstillingene i tvisten var hvorvidt den engelske domstolen likevel kunne prøve saken på grunnlag av artikkel 6 bokstav c. Spørsmålet ble besvart benektende.²⁰³ Sentralt var unntaksregelens høye terskel.²⁰⁴ Saksøker anførte at byggebransjen hadde særskilte kontantstrømproblemer som nødvendiggjorde en mekanisme

---

¹⁹⁷ Se høringsnotatet s. 14.

¹⁹⁸ Se Talpis og Krnjevic (2006) s. 23–26.

¹⁹⁹ En av de som argumenterte sterkt for en innskrenkende tolkning av «manifest injustice» var Professor Jeffrey Talpis som representerte «the International Union of Latin Notaries» under Haagkonferansen. Han hevdet at en for vid tolkning av bestemmelsen kunne undergrave hele konvensjonen jf. arbeidsdokument nr. 11, presentert av Talpis på vegne av UINL. Den russiske delegasjonen fremmet et tilsvarende syn i arbeidsdokument nr. 8 jf. Talpis og Krnjevic (2006) s. 25–26.

²⁰⁰ Bakgrunnen for dette – i alle fall fra USA sin side – var blant annet at en snever forståelse av begrepet «manifest injustice» står i direkte motstrid med avgjørelsen i saken *The Bremen V. Zapata Off-Shore CO* (407 U.S.1, 12 (1972)) se Talpis og Krnjevic (2006) s. 25–26.

²⁰¹ Jf. Talpis og Krnjevic (2006) s. 25–26 som bygger på Louise E. Teitz, Tale gitt på møte av the “Int'l Law Section to the Members of the A.B.A.” I Brussel, 2005.

²⁰² Jf. *Motacus Constructions Ltd v. Paolo Castelli SpA* [2021] EWHC 356 (TCC), 22 februar 2021, avs. 54. Dommen er avgitt av England and Wales High Court, hvilket er førsteinstansdomstolen for sivile saker i England og Wales. Den har følgelig liten rettskildemessig verdi, og anvendes utelukkende som et eksempel.

²⁰³ Jf. *Motacus Constructions Ltd v. Paolo Castelli SpA* avs. 54.

²⁰⁴ Jf. *Motacus Constructions Ltd v. Paolo Castelli SpA* avs. 54.

for å avgjøre tvister raskt. Til dette presiserte domstolen at dersom det skulle foreligge en adgang til å fravike vernetingsavtalens bindende virkning av hensyn til et behov for hurtig prosedyre ved entreprisekontrakter måtte England ha avgitt en erklæring i henhold til Haagkonvensjonen artikkel 21.²⁰⁵ Dommen viser at et pressende behov i en aktuell næring ikke er tilstrekkelig til å utløse unntaket i konvensjonens artikkel 6 bokstav c.

Selv om vilkåret «manifest injustice» ikke ble definert, og derfor er underlagt nasjonal lovtolkning, tyder *Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli SpA* på at stater vil anvende unntaket restriktivt. Den manglende definisjonen var i all hovedsak presset frem av USA. Partene i eventuelle vernetingsavtaler må kunne forventes å sette seg inn i den nasjonale lovanvendelsen til den valgte domstolen. Dette burde i alle fall kunne forventes der den aktuelle nasjonens rett skiller seg fra alminnelig forståelse. Forholdene tyder samlet på at kravet ikke er problematisk med tanke på norsk ratifikasjon. På den andre siden vil en adgang til nasjonal fortolkning alltid ha potensialet til å medføre en lite forutberegnelig unntaksregel. En for vid fortolkning av unntaksbestemmelsen kan lede til at avtaleparter, som liter på vernetingsavtalen, vil måtte få sin sak behandlet av en annen domstol enn avtalt. Usikkerheten nasjonal regulering medføres må tas høyde for ved vurderingen av hvorvidt Norge burde ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.

En ikke utvalgt stat kan også prøve tvisten dersom «giving effect to the agreement would be manifestly contrary to the public policy of the State of the court seized».²⁰⁶ Betegnelsen ligger nærme den norske regelen om ordre public.²⁰⁷ Videre er tilsvarende formulering benyttet i øvrige traktater, herunder Brussel I.²⁰⁸ En naturlig språklig forståelse av «manifestly» tyder på en høy terskel. *Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli* fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.²⁰⁹ Det er ikke tilstrekkelig at den utenlandske rettsprosessen avviker fra de i domstollandet.²¹⁰ Unntaksregelen medfører ikke problematikk med tanke på norsk ratifikasjon.

---

²⁰⁵ Jf. *Motacus Constructions Ltd v. Paolo Castelli SpA* avs. 54.

²⁰⁶ Jf. Haagkonvensjonen art. 6 bokstav c.

²⁰⁷ Se høringsnotatet s. 14.

²⁰⁸ Jf. Brussel I artikkel 27 punkt 1 se *Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli SpA* avs. 43.

²⁰⁹ Jf. *Motacus Constructions Ltd v. Paolo Castelli SpA* avs. 43 sammenholdt med avs. 54.

²¹⁰ Jf. *Stocznia Gdynia SA v Bud-Bank Leasing SP.ZO.O.* [2009] EWHC B43 (Comm) 29. juni 2009 avs. 27. Dommen er avgitt av England og Wales High Court. Den har følgelig liten rettskildemessig verdi.

3.7 Anerkjennelse og fullbyrdelse etter Haagkonvensjonen

3.7.1 Rettslig utgangspunkt

Det fremkommer av Haagkonvensjonen artikkel 8 at konvensjonsstatenes domstoler plikter å anerkjenne og fullbyrde utenlandske rettsavgjørelser gitt i tråd med en vernetingsavtale. Bestemmelsen representerer selve bærebjelken i Haagkonvensjonen.²¹¹ Dersom dommer fra den i vernetingsavtalen designerte domstolen ikke blir anerkjent og fullbyrdet i øvrige land blir vernetingsavtalen uten reell virkning.

Artikkel 9 a–g fremmer en rekke unntak fra hovedregelen i artikkel 8. Det fremkommer av artikkel 9 at konvensjonsstatenes domstoler «may» nekte å anerkjenne og fullbyrde rettsavgjørelser, dersom et av unntakene i bokstav a–g kommer til anvendelse. En naturlig språklig forståelse av «may» tyder på at det ikke foreligger noe forbud mot anerkjennelse selv om unntakene slår inn. Haagkonvensjonens forklarende rapport fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.²¹²

Dette står i kontrast til Luganokonvensjonen artikkel 34 og 35. Lugano-konvensjonen medfører en plikt for domstolen til å, på nærmere fastsatte vilkår, avvise begjæring om anerkjennelse og fullbyrdelse som omfattes av bestemmelsenes unntak.²¹³ At det foreligger en mulighet for statene til å anerkjenne og fullbyrde rettsavgjørelser selv om et av unntakene slår inn viser at Haagkonvensjonen verdsetter forutberegneligheten vernetings-avtaler skal medføre. Idealet er at vernetingsavtalen skal bli fulgt. Det er kun der et av unntakene kommer til anvendelse – og domstolen til staten som må fullbyrde den utenlandske dommen anser bruddet som tilstrekkelig tungtveiende til at vernetingsavtalen ikke burde respekteres – at dommen avsagt av den utpekte domstolen skal bli satt til side.

De færreste unntakene i artikkel 9 byr på problematikk med tanke på norsk ratifikasjon.²¹⁴ Bokstav a omhandler tilfeller der vernetingsavtalen er ugyldig etter den utvalgte domstollandets sin rett. En ugyldig avtale har ikke rettsvirkning, og trenger følgelig ikke etterleves. Bokstav b omhandler tilfeller hvor en av avtalepartene manglet kapasitet til å inngå avtalen. Det er i de

---

²¹¹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 825 [65].

²¹² Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 829 [69].

²¹³ Jf. Luganokonvensjonen artikkel 34 og 35.

²¹⁴ Jf. Høringsnotatet s. 16 flg. Redegjørelsen omhandlet den tidligere Luganokonvensjonen artikkel 27 og 28. Konvensjonsstatenes plikt til å nekte en dom anerkjent er etter konvensjonsredigeringen i 2007 regulert av artikkel 34 og 35.

fleste lands rett urimelig å binde parter til en avtale inngått av personer med manglende handleevne. Dernest omhandler bokstav d unntak fra plikten til å anerkjenne eller fullbyrde rettsavgjørelser som ble gitt på grunnlag av «fraud».²¹⁵ Videre utgjør bokstav e en alminnelig ordre public-regel. Ingen av de overnevnte unntakene byr på problematikk med tanke på norsk ratifikasjon.²¹⁶

3.7.2 Unntak på grunnlag av mangler ved forkynnelsedokumentet

Artikkel 9 bokstav c fremmer på sin side unntak fra plikten til å anerkjenne eller fullbyrde utenlandske dommer der saksøkte enten (i) ikke ble varslet innen rimelig tid, eller (ii) dokumentene ble forkynnet på en måte som er i strid med den anmodende statens ordre public. Hensynet bak alternativ (i) er ivaretagelse av saksøkte.²¹⁷ Unntaket byr ikke på problematikk med tanke på norsk ratifikasjon.²¹⁸

Hensikten bak unntak (ii) er å ivareta hensynet til de stater som ikke tillater at søksmål forkynnes på deres territorium av fremmede staters myndigheter.²¹⁹ Det alminnelige rettslige utgangspunktet i folkeretten er at stater kun har rett til å forkynne søksmålsdokumenter på eget territorium.²²⁰ Bakgrunnen for dette er at forkynning ansees som en form for tvangsmyndighet. Unntak foreligger for utenriksrepresentasjonen der søksmålsdokument skal forkynnes til en av statens egne borgere.²²¹ Der Norge har ratifisert internasjonale traktater som utvider konvensjonsstaters rett til å forkynne dokumenter på andre staters territorium har Norge tatt forbehold.²²² Unntaksbestemmelsen i bokstav c bidrar derfor til å forenkle prosessen med å ratifisere traktaten for Norge sin del.

3.7.3 Motstridende avgjørelser

Haagkonvensjonen artikkel 9 bokstav f og g angir at en stats domstoler kan nekte å anerkjenne eller fullbyrde en rettsavgjørelse der den er i strid med en annen dom mellom samme parter. Der bokstav f omhandler saker hvor den uforenelige rettsavgjørelsen ble gitt av en domstol i den valgte staten, regulerer bokstav g tilfeller der begge rettsavgjørelsene ble gitt av uten-

---

²¹⁵ Begrepet «fraud» defineres som «deliberate dishonesty or deliberate wrongdoing» jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²¹⁶ Jf. Høringsnotatet s. 16 og 17.

²¹⁷ Jf. Høringsnotatet s. 16.

²¹⁸ Jf. Høringsnotatet s. 16

²¹⁹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 829 [69].

²²⁰ Se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 829 [69] og Høringsnotatet s. 17.

²²¹ Jf. Ot.prp. nr. 54 (2000–2001) punkt 5.1 på side 11 se Høringsnotatet s. 17.

²²² Jf. Høringsnotatet s. 17.

landske domstoler.²²³ Bestemmelsene utgjør med andre ord en form for litispendensvirkning. I og med at bokstav f kun gir anledning for bruk av «litispendensvirkningen» i intern rett stiller ikke konvensjonen strenge krav. Her er det tilstrekkelig at partene i tvisten er den samme.²²⁴ Det tilfaller følgelig nasjonal rett å tilføre øvrige vilkår der dette er ønsket. «Litispendensvirkningen» ved interne domstoler etter norsk rett forholder seg følgelig uendret.

Det foreligger fire kumulative vilkår for at en medlemsstats domstol kan nekte å anerkjenne eller fullbyrde en utenlandsk avgjørelse.²²⁵ For det første må rettsavgjørelsen, avgitt under virkning av vernetingsavtalen, ha blitt gitt etter den motstridende dommen. Dersom rekkefølgen er motsatt, blir det fort et spørsmål om domsjurisdiksjon; hvor det ikke er rom for anvendelse av litispendens.²²⁶ For det andre må tvisten omhandle de samme partene. På tilsvarende måte som i norsk rett er det offisielle partsforholdet avgjørende.²²⁷ For det tredje kreves det at rettskravet er det samme som i den uforenlige rettsavgjørelsen. Til slutt må den uforenlige rettsavgjørelsen oppfylle vilkårene for anerkjennelse i den av vernetingsavtalen valgte staten.²²⁸ Vilråene synes ikke å skape problemer med tanke på norsk ratifikasjon.²²⁹

Justis- og politidepartementet har imidlertid fremmet bekymring rund et uavklart spørsmål om hvorvidt prejudisielle avgjørelser omfattes av unntaksadgangen.²³⁰ Spørsmålet er av betydning for både bokstav g og f. Dersom en dom skal kunne nektes fullbyrdet på bakgrunn av prejudisielle forhold vil dette utvide unntaksbestemmelsen betraktelig. Etter norsk rett er det kun domsslutningen som er rettskraftig avgjort.²³¹ Dette er tilsvarende i de fleste civil-law land.²³² I visse common-law land, herunder USA og Storbritannia, foreligger det imidlertid en lære om «issue estoppel», også kalt «issue preclusion». Denne læren krever at domstoler i visse tilfeller

---

²²³ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²²⁴ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²²⁵ Jf. Haagkonvensjonen art. 9 bokstav g se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71] avs. 192.

²²⁶ Se avhandlingen del 3.4.2.

²²⁷ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71] fotnote 231.

²²⁸ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²²⁹ Jf. Høringsnotatet s. 18 og 19. Det eneste vilkåret departementet mente ville skape problemer for norsk ratifikasjon var kravet om at den første rettsavgjørelsen ikke kan ha blitt avsagt i strid med konvensjonens bestemmelser. I henhold til justis og politidepartementet la vilkåret opp til forskjellsbehandling av konvensjonsstater og ikke-konvensjonsstater i form av at sistnevnte gruppe ikke ville kunne fatte rettsavgjørelser i strid med en konvensjon de ikke var forpliktet til. Dette ville resultere i at rettsavgjørelser fra ikke-konvensjonsstater kunne fullbyrdes og anerkjennes i større utstrekning enn konvensjonsstater. Problematikken synes imidlertid løst gjennom at vilkåret ikke lenger foreligger jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²³⁰ Jf. Høringsnotatet s. 19.

²³¹ Jf. tvl. § 19-15 jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 441.

²³² Herunder læren om *dispositif* i Frankrike, *tenor* i Tyskland og *spruch* i Østerrike jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

må anerkjenne avgjørelser om prejudisielle spørsmål avgjort av tidligere dommer. Kravet kan gjøre seg gjeldende ovenfor domstoler avsagt både i samme og annen stat.²³³ Haagkonvensjonen inneholder hverken forbud, eller påbud, til å anerkjenne prejudisielle avgjørelser.²³⁴ Det er derfor opp til nasjonal lovtolkning å avgjøre. Dette resulterer i en videre adgang til å kunne nekte å anerkjenne, og fullbyrde, utenlandske dommer for de common-law landene som anvender læren om «issue estoppel». Skillet medfører redusert forutberegnelighet for vernetingsavtaleparter.

En kan for eksempel se for seg en tvist mellom en norsk, og en amerikansk, part. Tvisten kan omhandle erstatning som følge av manglende etterlevelse av en vedlikeholdsavtale på et bygg i USA. Vernetingsavtalen fastsatte vernetings til Norge. En kan se for seg at den norske domstolen idømte det amerikanske konstruksjonsfirmaet å erstatte det tap den norske byggherren led som følge av manglende levering. En av manglene ved vedlikeholdet var at en rekke nyinnsatte vinduer ikke oppfylte spesifikke miljøkrav etter amerikansk rett. På et tidligere tidspunkt hadde imidlertid en amerikansk domstol, i en sak mellom de samme partene, avgjort at de aktuelle vinduene oppfylte de miljømessige kravene loven stiller. Dersom byggherren forsøker å få den norske dommen anerkjent og fullbyrdet i USA, kan han bli møtt med avslag på grunnlag av litispensvirkningen til det prejudisielle rettsforholdet. Det fremstår som lite forutberegnelig for vernetingsavtalepartene at rettsavgjørelsen til den valgte domstolen ikke får reell virkning, i form av tvangskraft, i nasjonen hvor formuesgodet er. Unntaket er imidlertid et resultat av de kompromisser en sammenslåing av rettsregler fra common-law og civil-law land medfører. En av ulempene ved Haagkonvensjonen, og et av grunnlagene til hvorfor den ikke ble mer vidtfavnende, kan spores til denne type kompromiss.

En smalere adgang for å nekte å fullbyrde avgjørelser på grunnlag av prejudisielle spørsmål foreligger i konvensjonens artikkel 10. Den omfatter imidlertid kun tilfeller der det prejudisielle spørsmålet var omfattet av unntaket i artikkel 2 annet avsnitt, eller omfatter et tema staten har tatt forbehold mot å vurdere etter artikkel 21. Hensikten bak unntaksbestemmelsen var å sikre visse immaterielle rettigheter.²³⁵ Unntaket byr ikke på særlig problematikk med tanke på norsk ratifikasjon.²³⁶

---

²³³ Se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²³⁴ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²³⁵ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 831 [71].

²³⁶ Se Høringsnotatet s. 21–22.

3.7.4 Følgene av unntaksregelens diskresjonære adgang

Som nevnt ovenfor foreligger det ingen plikt til å nekte saken fremmet der ett av unntakene kommer til anvendelse. Denne diskresjonære adgangen står i kontrast til norsk rett. Det fremkommer av tvisteloven § 19-16 tredje ledd at avgjørelser «anerkjennes ikke dersom dette ville stride mot ufravikelige rettsregler eller virke støtende på rettsordenen». En naturlig språklig forståelse av «anerkjennes ikke» tyder på et forbud mot anerkjennelse av utenlandske dommer der ordre public kommer til anvendelse. Luganokonvensjonen medfører en plikt for domstolen til å, på nærmere fastsatte vilkår, avvise begjæring om anerkjennelse og fullbyrdelse som omfattes av bestemmelsenes unntak.²³⁷ Tvisteloven artikkel 19-16 tredje ledd er formulert i samsvar med Luganokonvensjonens tidligere artikkel 27 første ledd.²³⁸ Følgelig foreligger det en plikt for norske domstoler til å avvise saker der ordre public-forhold gjør seg gjeldende. Norge vil derfor alltid anvende unntaket der det foreligger ordre public-forhold. Kontrasten medfører med andre ord ikke direkte problemer med tanke på norsk ratifikasjon.

Det kan imidlertid fremstå som unaturlig at medlemsstatenes domstoler har blitt gitt diskresjonær adgang til å anerkjenne og fullbyrde rettsavgjørelser som inneholder ordre public-forhold. Dersom en rettsavgjørelse for eksempel er fattet på grunnlag av korrupsjon i Montenegro²³⁹ har Mexicanske²⁴⁰ domstoler likevel adgang til å anerkjenne og fullbyrde dommen; hvis en av partene har domisil eller aktiva der. Konvensjonen er som nevnt grunnlagt på et prinsipp om frie vernetingsavtaler. Herunder foreligger det ingen krav om videre tilknytningen til den valgte staten enn valget av verneting.²⁴¹ Kombinasjonen mellom et fritt valg av verneting, og domstolenes diskresjonære adgang til å fremme en sak som inneholder ordre public-stridige forhold, kan muliggjøre at for eksempel korrupsjon får rettslig beskyttelse under det internasjonale samarbeidet. Dette hensynet dempes imidlertid noe ved at det kun er profesjonelle parter som omfattes av konvensjonen.²⁴² Styrkeforholdet mellom partene er derfor som utgangspunkt likt. Det må kunne antas at partene har undersøkt forholdet i de valgte statene tilstrekkelig for å fastslå hvorvidt deres rettssystem dekker partenes behov. Videre foreligger det som nevnt i avhandlingens del 3.5.2. et forbud mot asymmetriske vernetingsavtaler. En avtalepart kan derfor ikke bruke sin sterke forhandlingsposisjon til å kreve at

---

²³⁷ Jf. Luganokonvensjonen artikkel 34 og 35.

²³⁸ Jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 442.

²³⁹ Montenegro ratifiserte Haagkonvensjonen i 2018 jf. avhandlingens vedlegg A.

²⁴⁰ Mexico tiltrådte Haagkonvensjonen i 2007 jf. avhandlingens vedlegg A.

²⁴¹ Se avhandlingens 3.4.

²⁴² Jf. Haagkonvensjonen art. 2.

motparten alene underlegger seg et korrupt rettssystem. En kan imidlertid se for seg at en sterk forhandlingspart anvender sin posisjon til å plassere verneting i stater selskapet vet den har kontakter. En slik avgjørelse vil imidlertid kun bli fullbyrdet i andre stater som åpner for korrupsjon. Dersom et norsk firma var del i avtalen over ville eventuell tvangskraft ikke gjøre seg gjeldende overfor deres eiendeler i Norge. Problemstillingen fremstår derfor som en rettslig kuriositet fremfor et reelt problem for norsk ratifikasjon.

På den andre siden har en rekke norske bedrifter eiendeler i utlandet. Norske lakseoppdrettere operer for eksempel i Latin-Amerika. Videre plasserer norske shippingselskaper sine skip over hele verden, på bakgrunn av ulike utleieavtaler eller frakt av varer. I en undersøkelse av *Transparency International* fra 2017 ble det rapportert at 30% av de som svarte på det globale korrupsjonsbarometeret mente at «most or all» av deres dommere var korrupte.²⁴³ Dette er imidlertid ikke sikre tall, da en kan ha en formening om at rettsapparatet er korrupt uten at det nødvendigvis er tilfellet. I en rapport fra FN sitt *Development Programme* fra 2016 rapporterte imidlertid 24% av de spurte at de har bestukket en som arbeider i domstolen.²⁴⁴ Graden av korrupsjon vil følgelig variere fra nasjon til nasjon. I korrupsjonsindeksen til FN – som omhandler korrupsjon i landet generelt, ikke bare i rettssystemet – har medlemsstater i Haagkonvensjonen som Mexico og Montenegro henholdsvis 31 og 45 poeng; i en skala der 0 er veldig korrupt og 100 utgjør null korrupsjon. Til sammenligning er Norge nummer syv på listen med 84 poeng.²⁴⁵

Dette tyder på at norske bedrifter blir underlagt en viss fare for at deres eiendeler kan inndras, av medlemsstater, som følge av tvangskraften til en rettsavgjørelse avgitt på grunnlag av korrupsjon.

---

²⁴³ Jf. Coralie Pring ved Transparency international, *People and corruption: citizens' voices for around the world – Global Corruption Barometer*, 2017, URL lenke: https://images.transparencycdn.org/images/GCB_Citizens_voices_FINAL.pdf s. 5.

²⁴⁴ Jf. United Nations Development Programme, *A Transparent and Accountable Judiciary to Deliver Justice for All*, 2016, Tilgjengelig på UNDP.org, s. 7 og 11. Det er imidlertid verdt å merke seg at selve spørsmålet i spørreskjemaet viste til «the judicial system», eller «rettssystemet» på norsk. Bestikkelsen behøvde derfor ikke nødvendigvis å ha blitt betalt til en dommer. Også administrative medarbeidere i rettssystemet omfattes av spørsmålet jf. s. 11 fotnote 2. Rapporten anvende *Global Corruption Barometer 2013* som grunnlaget for deres tall. Spørreundersøkelsen dekket 95 nasjoner.

²⁴⁵ Jf. <https://www.fn.no/Statistikk/korrupsjon>. Indeksen er utarbeidet av Transparency International.

3.8 Midlertidig sikring

Haagkonvensjonen omhandler ikke «interim measures of protection».²⁴⁶ Herunder foreligger det hverken påbud eller forbud mot anvendelse av slike «interim measures».²⁴⁷ En naturlig språklig forståelse av «interim measures» tyder på at det siktes til det som i norsk rett omtales som «midlertidige sikring».²⁴⁸ Det fremkommer imidlertid av Haagkonvensjonens forklarende rapport at begrepet ikke er uttømmende definert.²⁴⁹ Hvorvidt en avgjørelse utgjør en «interim measure» etter Haagkonvensjonen er negativt avgrenset mot betegnelsen «judgement» i konvensjonens artikkel 4 første ledd.²⁵⁰ «Judgement» er definert vidt, og skal omfatte enhver realitetsavgjørelse, uavhengig av hva den kalles.²⁵¹ Det er med andre ord ikke av betydning om realitetsavgjørelsen blir fattet i en dom, uteblivelsesdom eller kjennelse. Det sentrale er hvorvidt avgjørelsen har endelig virkning.²⁵²

Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli SpA kan benyttes som eksempel.²⁵³ Det sentrale spørsmålet i saken var om den engelske og walisiske domstolen hadde myndighet til å prøve tvisten da en vernetingsavtale mellom partene utpekte en domstol i Paris som vernetingsdomstol. Herunder anførte en av partene at tvisten kunne bli prøvd av domstolen i Manchester da en løsning av tvisten ikke ville utgjøre en «judgement» etter artikkel 4. Angående skillet mellom «judgement» og «interim measures» fremmet domstolen:

«Whilst summary judgment is clearly a final and conclusive remedy, I accept Ms Jones's submission that the reality of this summary judgment application is that the court is being invited to grant an interim, rather than a final and conclusive, remedy. What is before this court is not the underlying dispute between these parties but whether an interim procedure and remedy have been followed and granted.»²⁵⁴

I henhold til britisk rett kreves det med andre ord at den rettskraftige avgjørelsen utgjør en endelig løsning på tvisten for at den skal kunne omtales som en «judgement» etter Haag-

---

²⁴⁶ Jf. Haagkonvensjonen art. 7.

²⁴⁷ Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 823 [63].

²⁴⁸ Se tvisteloven syvende del, kap. 32–34.

²⁴⁹ Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport. 823 [63].

²⁵⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 823 [63].

²⁵¹ Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 813 [53].

²⁵² Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 813 [53] se også Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli SpA avs. 57.

²⁵³ For gjennomgang av faktum se avhandlingens del 3.6.2.

²⁵⁴ Jf. Motacus Constructions Ltd v Paolo Castelli SpA avs. 57.

konvensjonen artikkel 7. Forklarende rapport til konvensjonen synes å legge en tilsvarende forståelse av ordlyden til grunn.²⁵⁵

Det foreligger som nevnt hverken plikt eller forbud mot å anvende «interim measures».²⁵⁶ Hvorvidt midlertidige sikringer kan anvendes i det aktuelle tilfellet beror derfor på nasjonal lovgivning. Artikkel 7 bidrar til å fremme formålet med konvensjonen i form av at både den valgte domstolen, og andre domstoler, beholder fritt skjønn til å avgjøre hvilke, om noen, midlertidige sikringer som gir best effekt til vernetingsklausulen.²⁵⁷ Bestemmelsen tilsvarende Luganokonvensjonen artikkel 31, og byr ikke på særlige problemer med tanke på norsk ratifikasjon.²⁵⁸

3.9 Reservasjonsadgang

3.9.1 Overordnet om reservasjonsadgangene

Haagkonvensjonen fremmer tre ulike reservasjonsadganger. Herunder gir artikkel 19 en reservasjonsadgang for å begrense staters jurisdiksjon.²⁵⁹ Videre regulerer artikkel 20 en reservasjonsadgang ovenfor plikten til å anerkjenne og fullbyrde utenlandske dommer.²⁶⁰ Til slutt foreligger det en generell reservasjonsadgang i artikkel 21.²⁶¹ Tilsvarende for de overnevnte artiklene er at medlemsstaten må erklære at reservasjonsadgangene skal gjelde før de kan anvendes. En slik erklæring er nødvendig for å ivareta vernetingsavtalepartenes forutberegnelighet. For at valg av vernetingsadgang skal være et hensiktsmessig verktøy må partene ha mulighet til å sette seg inn i retten til den valgte stat. Dersom en stat ønsker å fastsette unntak fra de hovedregler de har forpliktet seg til etter Haagkonvensjonen, har vernetingsavtalepartene behov for å vite dette. Gjennom en erklæring blir bruk av unntakene publisert på så måte at vernetingsavtalepartene burde være klar over at unntakene kan komme til anvendelse.

---

²⁵⁵ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 823 [63] sammenholdt med s. 813 [53].

²⁵⁶ Jf. Haagkonvensjonen art. 7 se Haagkonvensjonens forklarende rapport. 823 [63].

²⁵⁷ Se Talpis og Krmjevic (2006) s. 29.

²⁵⁸ Jf. Høringsnotatet s. 15. Høringsnotatet referer til Luganokonvensjonen artikkel 24, dette er tilsvarende regel som etter konvensjonsendringen i 2007 reguleres av artikkel 31. Det kan oppstå en viss problematikk tilknyttet common-law land sin bruk av såkalte «anti-suit injunctions». Problematikken er imidlertid ikke avgjørende, og det finnes på utsiden av avhandlingen å dykke for dypt i dette.

²⁵⁹ Artikkel 19 er gjennomgått i avhandlingens del 3.4.2.1.

²⁶⁰ Se avhandlingens del 3.9.2. nedenfor.

²⁶¹ Se avhandlingens del 3.9.3. nedenfor.

3.9.2 Reservasjonsadgang fra plikten til å anerkjenne og fullbyrde utenlandske rettsavgjørelser

Det fremkommer av artikkel 20 at «A State may declare that its courts may refuse to recognise or enforce a judgment given by a court of another Contracting State if the parties were resident in the requested State, and the relationship of the parties and all other elements relevant to the dispute, other than the location of the chosen court, were connected only with the requested State».

En naturlig språklig forståelse av «may refuse» tyder på at den anerkjennende staten kan velge å anvende reservasjonsadgangen, eller ei, der vilkårene kommer til anvendelse. Den forklarende rapporten til Haagkonvensjonen fremmer en tilsvarende forståelse av ordlyden.²⁶² Reservasjonsadgangen foreligger kun der partene er bosatt i den anerkjennende staten og forholdet mellom partene, samt alle andre elementer som er relevante til tvisten, er utelukkende tilknyttet den anerkjennende staten. Hensikten bak artikkelen er å gi medlemsstater en adgang til å nekte å anerkjenne utenlandske dommer om nasjonale forhold i den anerkjennende staten.²⁶³

En kan for eksempel tenke seg at to norske parter fastsetter verneting i Tyskland for løsning av eventuelle tvister som måtte oppstå under en leieavtale av et tilpasset kontorbygg i Norge. Før leietiden har opphørt legger imidlertid leietaker ned avdelingen kontorbygget var tilpasset for, på grunnlag av at de mener fortsatt drift ikke er økonomisk forsvarlig. Utleier fremmer så sak på valgt verneting i Tyskland. Her fastsetter den tyske domstolen at leiekontrakten er bindende, og ikke kunne bli oppsagt. Utleier ber så om at norske domstoler skal anerkjenne og fullbyrde denne dommen. Dersom Norge på forhånd har erklært at Haagkonvensjonen artikkel 20 skal gjelde, vil den ha anledning til å nekte å anerkjenne den tyske dommen.

Hensikten bak bestemmelsen er som nevnt å gi stater anledning til å selv prøve fullstendig nasjonale saker; selv om vernetingsavtalen gir jurisdiksjon til et annen lands domstol. Dette må sees i lys av konvensjonens vide definisjon av begrepet «internasjonal».²⁶⁴ Begrepets vide definisjon leder til at enhver utenlandsk dom omfattes. Et bredt anvendelsesområde er ønskelig med tanke på at det sikrer partene forutberegnelighet i og med at rettsavgjørelser, gitt etter

---

²⁶² Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 841 og 843 [81 og 83].

²⁶³ Se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83] hvor det presiseres at Haagkonvensjonen ikke skal omfatte forhold som er fullstendig nasjonale.

²⁶⁴ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83] se avhandlingen del 3.2. for gjennomgåelse av kravet til at saken skal være internasjonal.

myndighet av vernetingsavtalen, vil bli fulgt i den nasjonen hvor partenes verdier foreligger. Haagkonvensjonen er imidlertid ikke ment å regulere rent nasjonale saker. Videre kan det foreligge tvister som en stat av ulike grunner ønsker å regulere selv.²⁶⁵ Et så vidt anvendelsesområde vil kunne lede til at enkelte nasjoner ikke ønsker å ratifisere konvensjonen på bakgrunn av disse forholdene.²⁶⁶

På tilsvarende måte som at artikkel 19 kan resultere i at ulike stater anvender ulike jurisdiksjonsregler; vil artikkel 20 kunne medføre at ulike stater anvender ulike regler om anerkjennelse og fullbyrdelse. Reservasjonsadganger gjør reglene mindre ensartet, og demper konvensjonens funksjon som et effektivt verktøy for internasjonal handel og investering. Unntaksregelen gjør det lettere for visse nasjoner å ratifisere konvensjonen på bekostning av ivaretagelse av dens formål. Da unntaksregelen kun kommer til anvendelse dersom alle sakens forhold, og partene, er fra den anerkjennende stat, er unntaksregelen ikke vid. Følgelig er ei heller inngrepet i konvensjonens formål betydelig.

3.9.3 Generell reservasjonsadgang

Det fremkommer av artikkel 21 at «Where a State has a strong interest in not applying this Convention to a specific matter, that State may declare that it will not apply the Convention to that matter».²⁶⁷ En naturlig språklig forståelse av «strong interest» tyder på at den reserverende staten ikke skal anvende reservasjonsadgangen, uten å først foreta en grundig vurdering av hvorvidt reservasjonen er nødvendig. Haagkonvensjonen har ingen metode for å overprøve den reserverende stats vurdering. Kravet synes derfor som en indikasjon til medlemsstatene om å ikke anvende reservasjonsadgangen vilkårlig. Hensikten bak bestemmelsen var å sikre økt deltakelse til konvensjonen.²⁶⁸ Ratifikasjon skulle ikke hindres på grunnlag av uvillighet til å tillate at konvensjonen ble anvendt på et spesifikt rettsområde. Dersom reservasjonsadgangen blir anvendt for bredt vil det imidlertid lede til at konvensjonens funksjon, og jurisdiksjon, begrenses. Hensikten bak konvensjonen er som nevnt å sikre et så ensartet regelverk rundt internasjonale vernetingsavtaler som mulig.²⁶⁹ Der stater benytter reservasjonsadgangen, motvirker det følgelig hensikten bak konvensjonen.

---

²⁶⁵ F.eks. byggetvister der Lov 19 juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold kommer til anvendelse, eller der andre offentlige hensyn gjør seg gjeldende.

²⁶⁶ Se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83] sammenholdt med s. 841 [81].

²⁶⁷ Jf. Haagkonvensjonen art. 21 første ledd første punktum.

²⁶⁸ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83].

²⁶⁹ Jf. Haagkonvensjonen forord.

Videre må reservasjonen omhandle «a specific matter».²⁷⁰ En naturlig språklig forståelse av «specific matter» tyder på at reservasjonen ikke kan favne for bredt. Haagkonvensjonens forklarende rapport presiserer at regelen er ment å romme rettsområder tilsvarende de som er ekskludert i artikkel 2 annet ledd.²⁷¹ Reservasjonsadgangen i artikkel 21 lar medlemsstater med andre ord utvide listen i artikkel 2 annet ledd bokstav a til p med rettsområder de selv ikke ønsker skal bli påvirket av konvensjonen. Det er videre presisert i artikkel 21 at staten skal sikre at erklæringen ikke er bredere enn nødvendig, og at «the specific matter excluded is clearly and precisely defined».²⁷² Vilkåret medfører at reservasjonen ikke kan omfatte andre kriterier enn rettsområder.²⁷³ En medlemsstat kan for eksempel reservere seg mot bruk av Haagkonvensjonen angående energirett. Den samme staten kan imidlertid ikke reservere seg fra energirett der strømmen skapes gjennom vindkraft. Begrensningen kan begrunnes i hensynet til forutberegnelighet. Det vil være enklere for vernetingsavtaleparter å sette seg inn i de ulike reservasjoner ulike stater tar dersom de er begrenset til rettsområder.

Vernetingsavtalepartenes behov for forutberegnelighet er videre ivaretatt av konvensjonens artikkel 32. Her fremkommer det at erklæringer gitt etter artiklene 19, 20 og 21 skal varsles til Haagkonvensjonens «depository».²⁷⁴ Haagkonvensjonens «depository» er utenriksministeren i Nederland.²⁷⁵ Utenriksministeren skal så informere de øvrige medlemsstatene. Dernest vil ikke reservasjonen kunne gjøres gjeldende før tre måneder etter erklæringen er avgitt.²⁷⁶ Videre har ikke reservasjonene tilbakevirkende kraft.²⁷⁷ Disse virkemidlene resulterer samlet i at mulige vernetingsavtaleparter får informasjon om, og tid til å innrette seg etter, de reservasjoner medlemsstatene har gjort gjeldende.

Den generelle reservasjonsadgangen i artikkel 21 er med andre ord vid. Selv om konvensjonens øvrige regler til en viss grad ivaretar vernetingsavtalepartenes forutberegnelighet, vil for vid bruk av reservasjonsadgangen kunne resultere i et ikke-ensartet regelsett. Både for å motvirke utstrakt bruk av reservasjonsadgangen, og av generelle rettferdighetshensyn, gir derfor artikkel 21 uttrykk for et prinsipp om gjensidighet.²⁷⁸ Artikkelen fremmer at der en stat har benyttet

---

²⁷⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 21.

²⁷¹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83].

²⁷² Jf. Haagkonvensjonen art. 21 første ledd annet punktum.

²⁷³ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83].

²⁷⁴ Jf. Haagkonvensjonen art. 32 annet ledd.

²⁷⁵ Jf. Haagkonvensjonen art. 27 fjerde ledd.

²⁷⁶ Jf. Haagkonvensjonen art. 32 fjerde ledd.

²⁷⁷ Jf. Haagkonvensjonen art. 32 femte ledd.

²⁷⁸ Jf. Haagkonvensjonen art. 21 annet ledd.

reservasjonsadgangen i første ledd vil ikke øvrige medlemsstaters domstoler være forpliktet til å anvende konvensjonen på det rettsområdet staten har reservert seg mot, der den reserverende statens domstol utgjør valgt vernetting. Hensikten bak at øvrige medlemsstaters domstol får en tilsvarende reservasjonsadgang er at den reserverende staten ikke skal nyte godene av å få sine rettsavgjørelser anerkjent på rettsområder de selv har avgrenset konvensjonen mot.²⁷⁹ Følgen skal hindre for utstrakt bruk av reservasjonsadgangen.

Avslutningsvis kan det poengteres at reservasjonsadgangene i artiklene 19–21 vil medføre at de reservasjoner Norge kan ha, angående ratifikasjon av Haagkonvensjonen, vil kunne hindres virkning. Konvensjonen er laget på en måte som skal sørge for at flest mulige nasjoner kan delta; uavhengig av om det levner rettsreglene mindre ensartede. Hvor langt Norge burde gå i å anvende denne reservasjonsadgangen kan imidlertid diskuteres. Dette er gjenstand for en viss vurdering i oppgavens del 4.

4 Burde Norge ratifisere Haagkonvensjonen?

4.1 Haagkonvensjonens virkning på reglene om anerkjennelse og fullbyrdelse

Ratifikasjon av Haagkonvensjonen vil for Norge innebære en plikt til å anerkjenne og fullbyrde utenlandske rettsavgjørelser avgitt under jurisdiksjon av en vernetingsavtale. Dette er imidlertid en plikt Norge i stor grad allerede oppfyller. Som fremhevet under avhandlingen del 2.1.2. medfører tvisteloven § 19-16 at norske domstoler vil anerkjenne og fullbyrde rettsavgjørelsen, avgjort av en utenlandsk domstol, dersom deres domsmyndighet kommer frem av en gyldig vernetingsavtale etter § 4-6. Herunder foreligger det ingen krav til resiprositet. Dette innebærer at Norge allerede påtar seg å ratifisere utenlandske dommer, tilsvarende den forpliktelsen Haagkonvensjonen krever, uten godene resiprositet medfører. Den plikt til tredelse av Haagkonvensjonen vil medføre, til å fullbyrde utenlandske dommer, synes derfor ikke å by på problematikk.

De godene resiprositet medfører er en garanti for at norske rettsavgjørelser vil fullbyrdes i konvensjonsland. Uten til tredelse til konvensjonen er fullbyrdelse av norske rettsavgjørelser i

---

²⁷⁹ Jf. Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 843 [83].

utlandet, avhengig av den aktuelle statens interne rett. Dette leder til en lite forutberegnelig situasjon for norske næringsdrivende.

Videre vil det å påta seg denne plikten fremstå som et politisk signal om norsk villighet til å delta i harmoniseringen av internasjonale regler om vernetingsavtaler. Enhver tiltredelse av konvensjonen medfører momentum. Jo flere land som tiltrer den, jo mer effektiv vil konvensjonen være. Dette vil igjen resultere i at flere nasjoner ratifiserer den. Som gjennomgått i avhandlingens del 3. medfører ikke plikten noe behov for utvidelse av norske regler. Norske selskaper er med andre ord vant med Haagkonvensjonens regler for anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske avgjørelser. Norsk ratifikasjon kan derfor bidra med å gjøre de regler norske bedrifter allerede er kjent med til en internasjonal standard. Den reelle følgen av ratifikasjon er derfor at Norge får sine rettsavgjørelser anerkjent og fullbyrdet i flere land, mot å påta seg en plikt den allerede oppfyller.

4.2 Haagkonvensjonens virkning på reglene om jurisdiksjon

Som det fremgår av avhandlingens del 2.1.3. foreligger det en viss usikkerhet rundt hvorvidt kravet til tilstrekkelig tilknytning etter tvisteloven § 4-3 kan medføre at norske domstoler ikke har jurisdiksjon, selv om de er utvalgt i en vernetingsavtale. Dette kan stride med den forpliktelse Haagkonvensjonen pålegger sine medlemsstaters domstoler, til å prøve eventuelle tvister, der staten er utpekt i en vernetingsavtale.²⁸⁰ Juridisk teori og Høyesterett enes imidlertid om at det foreligger høy terskel for å kunne fravike en vernetingsavtale.²⁸¹ Som fremhevet av Skoghøy foreligger det her «antakelig» kun et krav om en «viss tilknytning til Norge».²⁸² Dette tyder på at det ikke foreligger like stor uenighet rundt terskelen til å fravike vernetings, der et forum er utpekt i en avtale, som etter alminnelig vernetings. Dette kan ha bakgrunn i at der partene eksplisitt har valgt at en stat skal ha jurisdiksjon burde valget respekteres.

Det fremgår av vurderingen i avhandlingens del 2.1.3.1. at terskelen, for å kunne fravike alminnelig vernetings, er høy. Videre er terskelen for å fravike valgt vernetings høyere enn ved alminnelig vernetings. Selv om en legger til grunn at kravet om «tilstrekkelig tilknytning» etter § 4-3 beror på en skjønnsmessig helhetsvurdering, hvor vernetings ikke alene er tilstrekkelig, kreves det derfor at saken ikke har noen tilknytning til Norge, utover valget av vernetings, for at

---

²⁸⁰ Jf. Haagkonvensjonen art. 5 se avhandlingens del 3.4. og Cordero-Moss (2021) s. 198 fotnote 575.

²⁸¹ Se avhandlingens del 2.1.3.1.

²⁸² Jf. Skoghøy (2017) s. 82.

norske domstoler skal mangle jurisdiksjon. I slike tilfeller åpner Haagkonvensjonen for at stater kan ta forbehold.²⁸³

Tilgang på norske domstoler uten annen tilknytning til Norge enn valg av verneting kan på den andre siden medføre en økt prosessøkonomisk byrde.²⁸⁴ Det fremgår av NOU 2020: 11 at domstolene ikke har hatt tilstrekkelig kapasitet til å prøve alle sakene som har blitt stevnet.²⁸⁵ Årsstatistikken for norske domstoler i 2021 viser imidlertid at saksinngangen til tingrettene har blitt kontinuerlig redusert, hvert år, fra 2016 til 2021.²⁸⁶ Der tingrettene fikk 16.348 saker i 2016,²⁸⁷ mottok de kun 12.309 saker i 2021.²⁸⁸ Dette utgjør en nedgang på innkomne saker med 24.71%. Tallene tyder på at det norske rettssystemet vil kunne tåle den økte byrden Haagkonvensjonen eventuelt medfører.

Videre er ikke den prosessøkonomiske byrden ved å prøve slike saker stor. Økningen i saksbyrden vil kun bestå av de saker som ikke allerede blir prøvd gjennom Luganokonvensjonen, eller tvisteloven § 4-6 jf. § 4-3. På grunnlag av den høye terskelen for å fravike verneting i Norge medfører ikke konvensjonen noen reell økning av den prosessøkonomiske byrden på norske domstoler.

Reglene om jurisdiksjon synes derfor ikke å by på nevneverdig bekymring med tanke på norsk ratifikasjon. Dersom Norge beslutter å tiltre konvensjonen burde imidlertid rettstilstanden, rundt hvorvidt tilknytningskravet er oppfylt dersom en vernetingsavtale utpeker et norsk forum, avklares. Hvis en vernetingsavtale, mot formodning, ikke alltid er tilstrekkelig, kan en reservasjon etter konvensjonens artikkel 19 erklæres.

4.3 Verdien av konvensjonen

Sett i lys av Haagkonvensjonens brede reservasjonsmuligheter synes ikke ratifikasjon å by på nevneverdige problemer. Dersom lovgiver ønsker å ikke bruke prosessøkonomiske resurser på å prøve saker uten tilknytning til Norge, kan dette reserveres mot etter artikkel 19. Dernest kan

---

²⁸³ Jf. Haagkonvensjonen art 19 se avhandlingens del 3.4.2.1.

²⁸⁴ Se Haagkonvensjonens forklarende rapport s. 841 [81] hvor «undue burden on their judicial systems» fremmes som det bærende argumentet bak Haagkonvensjonen artikkel 19.

²⁸⁵ Jf. NOU 2020: 11 kapittel 6, se særlig s. 61–63.

²⁸⁶ Jf. Domstolens årsstatistikk for 2021 s. 1, URL:

<https://www.domstol.no/contentassets/62cc4d6f06cf4cd7839bf90da79f17aa/tingrettene-2021.pdf> se også

Domstolens årsstatistikk for 2020 s. 2, URL:

<https://www.domstol.no/contentassets/6b8edadae5974981a185ea29491affb0/tingrettene-2020.pdf>.

²⁸⁷ Jf. Domstolens årsstatistikk for 2020 s. 2.

²⁸⁸ Jf. Domstolens årsstatistikk for 2021 s. 1.

lovgiver erklære at Norge selv vil prøve fullstendig nasjonale saker etter artikkel 20. Videre kan virkningen av Haagkonvensjonen begrenses mot ethvert rettsområde lovgiver ikke mener egner seg for utenlandsk prøving etter artikkel 21. Til slutt inneholder konvensjonen et alminnelig ordre public-forbehold.²⁸⁹

De reservasjonsadgangene som gjør konvensjonen enkel å ratifisere bidrar på den andre siden også til å dempe verdien av konvensjonen. Hensikten bak Haagkonvensjonen er som nevnt å fremme internasjonal handel og investering gjennom å skape ensartede regler slik at vernetingsavtaler blir et mer effektivt, og egnet, verktøy. Hver gang en stat anvender reservasjonsadgangen blir imidlertid reglene mindre ensartede. Dette resulterer i en mindre forutberegnelig situasjon for vernetingsavtalepartene. Dersom selskaper ikke kan lite på at vernetingsavtalene blir respektert blir de følgelig et mindre effektivt verktøy. Usikkerheten vernetingsavtalen er ment å fjerne vil da igjen måtte prises inn i avtalen. Dette vil kunne resultere i høyere renter på internasjonale lån, og dyrere internasjonale handelsavtaler.

Spørsmålet en må stille seg er imidlertid ikke om en ønsker en strengere, eller mer omfattende, konvensjon om internasjonale vernetingsavtaler. Spørsmålet blir hvorvidt en anser deltakelse i Haagkonvensjonen som mer hensiktsmessig, enn å la reglene om internasjonale vernetingsavtaler tilfalle den enkelte stat. Bakgrunnen for størstedelen av kritikken til Haagkonvensjonen er, som gjennomgått, at den tillater statene for stor adgang til å vike fra de ensartede reglene. I mangel av reelle alternative konvensjoner – annet enn New York konvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske voldgiftsavgjørelser,²⁹⁰ og Haagkonvensjonen 2019 – fremstår den harmonisering Haagkonvensjonen medfører som mer forutberegnelig enn rent nasjonal regulering.

Dernest har en rekke teoretikere argumentert for at konvensjonen er mer enn bare en trøstepremie for arbeidet med et bredere produkt.²⁹¹ I henhold til disse må en se på konvensjonen som et nødvendig første steg i en bredere harmonisering av det internasjonale regelverket rundt anerkjennelse og fullbyrdelse av rettsavgjørelser. Det bredere arbeidet har senere ledet til Haagkonvensjonen 2019. Denne har imidlertid ikke mottatt stor tilslutning. Per dags dato – 3.

---

²⁸⁹ Se avhandlingens del 3.6.2.

²⁹⁰ Overenskomst 10 juni 1958 nr. 1 om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske voldgiftsavgjørelser, heretter referert til som NY-konvensjonen.

²⁹¹ Jf. Partegás og Teitz (2013) s. 476 se avhandlingens del 1 for gjennomgang av det bredere konvensjonsarbeidet.

mai 2022 – har seks nasjoner signert,²⁹² og ingen ratifisert, Haagkonvensjonen 2019. Den manglende tilslutningen tyder på at det internasjonale rettssamfunnet ikke er klare for et så bredt samarbeid. Gjennom tilslutning til Haagkonvensjonen 2005 kan stater få et mykere innpass i Haagkonferansen sitt system rundt anerkjennelse og fullbyrdelse av fremmede rettsavgjørelser. Dette vil gjøre fremtidig deltakelse i mer omfattende konvensjoner mulig.

En ytterligere fordel med ratifikasjon av Haagkonvensjonen 2005, kontra nasjonal regulering, er det innpass i Haagkonferansens prosessuelle system tiltredelse medfører. Haagsystemet har bred erfaring i prosess, bevisopptak, retts hjelp og lovvalg, samt en infrastruktur av sentrale myndigheter som bidrar til effektiv drift av internasjonal tvisteløsning. Videre får medlemsstatene mulighet til å påvirke disse institusjonene, og instrumentene, i form av regelmessige gjennomganger.²⁹³ Et slikt overordnet regulatorisk system vil medføre en mer ensartet fortolkning av konvensjonens bestemmelser. Dernest kan også spesialkommissjonen gi råd og veiledning til medlemsstatene for å fremme ensartethet i anvendelsen av konvensjonen.²⁹⁴ Dette tyder samlet på at deltakelse i konvensjonen vil medføre en mer forutberegnelig situasjon for selskaper enn nasjonal regulering.

Videre foreligger det et behov for ratifikasjon av konvensjonen. International Chamber of Commerce har som nevnt oppfordret stater til å ratifisere konvensjonen flere ganger.²⁹⁵ De har begrunnet støtten med at konvensjonen er et «necessary tool towards effective cross-border dispute resolution».²⁹⁶ Grunnlaget for hvorfor konvensjonen er et nødvendig verktøy, i henhold til ICC, er at motstridende nasjonale prosessregler hindrer bedrifter i å få dommer fullbyrdet. Manglende adgang til få en dom fullbyrdet i utlandet kan følgelig få økonomiske konsekvenser, og utgjør derfor en risiko ved inngåelse av internasjonale handels- eller investeringsavtaler. ICC sin klare støtte til konvensjonen viser at det foreligger et reelt økonomisk behov for bedrifter at stater tilslutter seg Haagkonvensjonen. Konvensjonen er derfor ikke bare en «trøstepremie», men et nødvendig verktøy for effektiv tvisteløsning på tvers av landegrensene.

---

²⁹² Signatarstatene er – per 3. mai 2022 – Costa Rica, Israel, Russland, Ukraina, USA og Uruguay.

²⁹³ Jf. Haagkonvensjonen art. 24, se Ribeiro-Bidaoui, *Hailing the HCCH (Hague) 2005 Choice of Court Convention, A Response to Gary Born*, (21. juli 2021), sist lest 3. mai 2022, URL lenke: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2021/07/21/hailing-the-hcch-hague-2005-choice-of-court-convention-a-response-to-gary-born/>.

²⁹⁴ Jf. Haagkonvensjonen art. 23 se Ribeiro-Bidaoui (2021).

²⁹⁵ Jf. ICC (2007) og ICC (2012).

²⁹⁶ Jf. ICC (2012).

Det kan på den andre siden argumenteres for at konvensjonen kun oppnår de overnevnte godene dersom flere stater ratifiserer den. Internasjonal privatrett blir ikke mer ensartet av at hovedsakelig europeiske stater alene tiltrer traktaten. Selv om konvensjonen ble laget i 2005 har imidlertid alle ratifikasjoner, med unntak av Mexico, forekommet etter 2015. Dette tyder på en positiv utvikling. Det er videre ikke unormalt at det tar flere år før en global traktat blir ratifisert av nok medlemsstater til å kunne få betydningsfull innvirkning på det internasjonale rettssamfunnet. NY-konvensjonen ble for eksempel ikke et like verdifullt verktøy for internasjonale voldgiftsdommer, som den er i dag, før noen tiår etter at den trådte i kraft. Disse forholdene tyder på at Haagkonvensjonen fortsatt kan få den globale relevansen Haagkonferansen og ICC håpet på, dersom trenden består. Norge kan delta i denne utviklingen, og fremme internasjonal ensartethet, gjennom å ratifisere konvensjonen.

Avslutningsvis kan det være verdt å nevne at konvensjonen følgelig kunne ha vært bedre. Dens formål blir skadet gjennom de brede reservasjonsmulighetene den gir de ratifiserende stater. Dernest har ikke konvensjonen et tilstrekkelig bredt anvendelsesområde for å harmonisere internasjonale privatrettslige regler, globalt. Konvensjonen utgjør imidlertid, etter den vurderingen avhandlingen har foretatt, et lite risikabelt og samtidig viktig første steg i arbeidet med ensartede internasjonale privatrettslige regler. Videre medfører konvensjonen en mer forutberegnelig rettstilstand for profesjonelle parter som driver med handel, investering eller lån internasjonalt. Dette innebærer at behovet for å prise inn usikkerhet i kostnadene tilknyttet kontraktene blir mindre.

Norge bør derfor ratifisere Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler. Videre synes det ikke nødvendig å anvende reservasjonsadgangene, da reglene er godt tilpasset norsk lovgivning. Gjennom å tiltre konvensjonen uten reservasjoner vil Norge gi et kraftigere politisk signal om støtte til internasjonal regulering av prosessuelle privatrettslige regler. Dette vil igjen kunne lede til at flere nasjoner tiltrer konvensjonen som inneholder regler hvilket gagnar norske bedrifter.

5 Referanseliste

Litteratur:

- Barnett (2001) Barnett, Peter, *Res Judicata, Estoppel and Foreign Judgments*, Oxford University Press, 2001
- Born (2021) Born, Gary B, *Why States Should Not Ratify, and Should Instead Denounce, the Hague Choice-of-Court Agreements Convention*, 16. juni 2021, sist lest: 16 april 2022 URL lenke:
<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2021/06/16/why-states-should-not-ratify-and-should-instead-denounce-the-hague-choice-of-court-agreements-convention-part-i/>
- Bull (2018) Bull, Henrik, *Kommentar til konvensjonen om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker* (vedlegg til Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister), Gyldendals norsk lovkommentar, 2018
- Calliess (2004) Calliess, Graf-Peter, *Value-added Norms, Local Litigation, and Global Enforcement: Why the Brussels-Philosophy Failed in the Hague*, German Law Journal Vol. 05 No. 12, 2004, s. 1489-1498, URL
- Cordero Moss (2018) Cordero-Moss, Giuditta, *Norsk ordre public som skranke for partsautonomi i internasjonale kontrakter*, Universitetsforlaget, 2018
- Cordero-Moss (2021) Cordero-Moss, Giuditta, *Internasjonal privatrett ny og utvidet*, 2. utgave, Universitetsforlaget, Oslo, 2021

- Cordes, Stenseng og Lenda (2010) Cordes, Jørg; Stenseng, Laila; Lenda, Peter, *Hovedlinjer i internasjonal privatrett*, 2. utgave, Cappelen akademisk forlag, 2010.
- HCCH beskrivelse av jurisdiksjonsprosjektet URL lenke: <https://www.hcch.net/en/projects/legislative-projects/jurisdiction-project>
- Hess og Pfeiffer (2011) Hess, Burkhard; Pfeiffer, Thomas, for Directorate-general for internal policies, *Study on the interpretation of the Public Policy Exemption as Referred to in EU Instruments of Private International and Procedural Law*, URL lenke: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2011/453189/IPOL-JURI_ET\(2011\)453189_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2011/453189/IPOL-JURI_ET(2011)453189_EN.pdf)
- Hildal (2017) Hildal, Marte Bergo, *Risikovurdering ved bruk av asymmetriske vernetingsavtaler*, *Lov og Rett*, 26 sep 2017, s. 388–403
- Mańko (2021) Mańko, Rafael, for European Parliamentary Research Service, *The United Kingdom's possible re-joining of the 2007 Lugano Convention*, November 2021, Sist lest 16 april 2022 URL lenke: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698797/EPRS_BRI\(2021\)698797_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698797/EPRS_BRI(2021)698797_EN.pdf)
- Pertegás og Teitz (2013) Pertegás, Marta og Teitz, Louise Ellen, *Prospects for the convention of 30 June on choice of court agreements*, i *A Commitment to Private Internastional Law, Essays in honour of Hans van Loon*, Intersentia Publishing, 2013, s. 465-476
- Olebakken (2007) Olebakken, Ingeborg, *Den nye Haagkonvensjonen om vernetingsavtaler og betydningen for norsk rett* i *Rett og toleranse – Festskrift til Helge Johan Thue*, 2007 s. 379–389

- Robeiro-Bidaoui (2021) Robeiro-Bidaoui, João, *Hailing the HCCH (Hague) 2005 Choice of Court Convention, A Response to Gary Born*, 21. juli 2021, sist lest 3. mai 2022. URL lenke:
<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2021/07/21/hailing-the-hcch-hague-2005-choice-of-court-convention-a-response-to-gary-born/>
- Schei mfl. (2013) Schei, Tore; Bårdsen, Arnfinn; Nordén, Dag Bugge; Reusch, Christian; Øie, Toril M, *Tvisteloven, Kommentarutgave*, 2. utgave, Bind I, Universitetsforlaget, 2013.
- Skoghøy (2012) Skoghøy, Jens Edvin A, *Tvisteloven og Lugano-konvensjonen – duplikk til Frantzen, Lov og rett*, 2012.
- Skoghøy (2017) Skoghøy, Jens Edvin A, *Tvisteløsning*, 3. utgave, Universitetsforlaget, 2017.
- Talpis og Krnejvic (2006) Talpis, Jeffrey og Krnejvic, Nick, *The Hague Convention on choice of court agreements of June 30, 2005: The Elephant that gave birth to a mouse*, i *Southwestern Journal of Law and Trade in the Americas Volume XIII*, 2006, s. 1–35 URL lenke:
https://heinonline.org/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/sjlta13&id=1&men_tab=srchresults
- Teitz (2005) Teitz, Louise E, *Tale gitt på møte av the "Int'l Law Section to the Members of the A.B.A."* i Bryssel, 2005
- ICC (2007) *ICC urges governments to ratify Hague Choice of Court Convention* 18 oktober 2007, URL lenke:
<https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/icc-urges-governments-to-ratify-hague-choice-of-court-convention/>

ICC (2012)

ICC calls on governments to facilitate cross-border litigation, 29 oktober 2012, URL lenke:

<https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/icc-calls-on-governments-to-facilitate-cross-border-litigation/>

**Konvensjoner,
forordninger og
internasjonale kilder:**

New York-konvensjonen	Overenskomst 10. juni 1958 nr. 1 om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske voldgiftsavgjørrelser.
Brusselkonvensjonen	Brussels Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters, 27. september 1968
Wien-konvensjonen	Vienna convention on the law of treaties (Wien-konvensjonen om traktatretten) av 23. mai 1969
Haagkonvensjonen om barnebortføring	Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction av 1980
Brussel I	Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fullbyrdelse af retsafgjørrelser på det civil- og handelsretlige område, recast i forordning 1215/2012 af 12. december 2012

Saksgangen til Haagkonvensjonens 20 sesjon.	Proceedings of the Twentieth session, 2005, Tome III, Choice of Court, Notice to Reader
Forklarende rapport til Haagkonvensjonen 2005	Hartley, Trevor; Dogauchi Masato, Explanatory report of Convention of 20 June 2005 on Choice of Court Agreements, Text adopted by the Twentieth Session
Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler 2005	Convention on Choice of Court Agreements av 30. juni 2005
Haagkonvensjonen om barnebidrag	Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance av 2007
Luganokonvensjonen	Luganokonvensjon av 2007 om domsmyndighet i sivile og kommersielle saker gjennomført i norsk rett ved lov 19. juni 2009 nr. 79 og inntatt som vedlegg til tvisteloven.
EU forordning 1215/2012	Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2013 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters
Haagkonvensjonen om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske dommer	Hague Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters av 2019

Bilateral overenskomst
mellom Storbritannia og
Norge

Avtale om fortsatt anvendelse og endring av «overenskomst
mellom regjeringen for kongeriket Norge og regjeringen for
det forente kongeriket Storbritannia og Nord-Irland om
gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile
saker undertegnet i London 12. juni 1961»,
undertegningsdato 13. oktober 2020.

EU-domstolen

rettspraksis:

C-38/98 (Renault)

C-175/15 (Teaser)

C-281/02 (Owusu)

C-288/92 (Custom Made
Commercial, CMC)

C-412/98 (Group-Josi)

C-681/13 (Diageo)

Storbritannia
rettspraksis

Etihad Airways PJSC V.
Prof. Dr. Lucas Flöther,
EWHC 3107 (Comm) 18.
desember 2020

URL lenke:

<https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2019/3107.html>

Motacus Constructions
Ltd v Paolo Castelli SpA,
EWHC 356 (TCC) 22.
februar 2021

URL lenke:

<https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/TCC/2021/356.html>

Stocznia Gdynia SA v
Bud-Bank Leasing
SP.ZO.O, EWHC B43
(Comm) 29. juni 2009

URL lenke:

<https://knyvet.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2009/B43.html>

Travelers Casualty and
Surety Company of
Europe LTD & ORS V
Sun Life Assurance
Company of Canada (UK)
LTD EWHC 1704
(Comm), 16. juli 2004

URL lenke:

<https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2004/1704.html>

Frankrike rettspraksis:

Mme X v Banque Privée
Edmond de Rothschild
("Rothschild") Cour de
cassation, civile, Chambre
civile 1, 26. septembre
2012, 11-26.022.

URL lenke:

<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000026431679>

Danne Holding v Credit
Suisse, Cass. 1. Civ,
Cour de cassation, civile,
Chambre civile 1, 25.
mars 2015, 13-27.264.

URL lenke:

<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000030409294/>

Tyskland rettspraksis:

X ZR 23/87
(Zweibrücken),
Bundesgerichtshof
(BGH), 26. januar 1989

Sverige rettspraksis:

NJA 1979 s. 666

USA rettspraksis

The Bremen V. Zapata
Off-Shore CO, 407 U.S.1,
12. juni 1972

URL lenke:

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/407/1/>

Norsk lov:

Avtaleloven

Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om
fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer

Twistemålsloven

Lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for
tvistemål (opphevet)

Tvangsfullbyrdelsesloven

Lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse

Forbrukerkjøpsloven

Lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp

Twisteloven

Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile
tvister

Naturmangfoldloven

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens
mangfold

Svensk Lov:

Svensk avtalelov

Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på
förmögenhetsrättens område

Forarbeider og etterarbeider

Ot.prp. nr. 65 (1990-1991)	Om lov om tvangsfullbyrding og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdingsloven)
Ot.prp. nr. 54 (2000-2001)	Om lov om endringer i lov om domstolene og lov om fri rettshjelp mv. (postforkynning og utvidet adgang til fri sakførsel i Høyesterett mv.)
NOU 2001: 32	Rett på sak Lov om tvisteløsning (tvisteloven)
Ot.prp. nr. 51 (2004-2005)	Om lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven)
«Høring – utkast til ny Haag-konvensjon om vernetingsavtaler» Justis og politidepartementet - nå Justis- og beredskapsdepartementet, 20 mai 2005	Høringsnotat om utkast til Haagkonvensjonen 2005
Ot.prp. nr. 89 (2008-2009)	Om lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker.
NOU 2020: 11	Den tredje statsmakt Domstolene i endring

Rettspraksis

Rt. 1999 s. 482	Rettsforlik i Russland
Rt. 1999 s. 1532	Tine
Rt. 2009 s. 1537	Bokhandleren i Kabul
Rt. 2011 s. 531	Krigsforbryter
Rt. 2011 s. 1532	Nidar
Rt. 2012 s. 1951	Trico II
Rt. 2013 s. 479	Grue Sparebank
Rt. 2013 s. 1089	Trico III
Rt. 2015 s. 1040	Samsung Heavy Industries
Rt. 2015 s. 1132	Sameie
HR-2016-1251-A	Eimskip
HR-2017-1297-A	Bergen Bunkers
HR-2018-869-A	Gaming Innovation
HR-2018-936-U	Stolt Commitment
HR-2020-2175-A	Alpha Insurance
HR-2021-291-A	Arv i utlandet

Barometer:

Transparency
international

Coralie Pring ved Transparency international, People and corruption: citizens' voices for around the world – Global Corruption Barometer, 2017, URL lenke:

https://images.transparencycdn.org/images/GCB_Citizens_voices_FINAL.pdf

FN Development
Programme

United Nations Development Programme, A transparent and accountable judiciary to deliver justice for all, 2016, URL lenke: [file:///Users/Herman/Downloads/RBAP-DG-2016-Transparent-n-Accountable-Judiciary%20\(3\).pdf](file:///Users/Herman/Downloads/RBAP-DG-2016-Transparent-n-Accountable-Judiciary%20(3).pdf)

FN indeks på korrupsjon

FN statistikk indeks på korrupsjon, URL lenke:

<https://www.fn.no/Statistikk/korrupsjon>.

Norske domstolens
årsstatistikk 2021

URL lenke:

<https://www.domstol.no/contentassets/62cc4d6f06cf4cd7839bf90da79f17aa/tingrettene-2021.pdf>

Norske domstolens
årsstatistikk 2020

URL lenke:

<https://www.domstol.no/contentassets/6b8edadae5974981a185ea29491affb0/tingrettene-2020.pdf>

6 Vedlegg

Vedlegg A – Signatarstater i Haagkonvensjonen om internasjonale vernetingsavtaler.

Contracting Party ¹	S ¹	R/A/Ap/Su ²	Type ³	EIF ⁴	EXT ⁵	Auth ⁶	Res/D/N/DC ⁷
Austria			Ap*	1-X-2015			D
Belgium			Ap*	1-X-2015			D
Bulgaria			Ap*	1-X-2015			D
China	12-IX-2017						
Croatia			Ap*	1-X-2015			D
Cyprus			Ap*	1-X-2015			D
Czech Republic			Ap*	1-X-2015			D
Denmark		30-V-2018	A	1-IX-2018			D
Estonia			Ap*	1-X-2015			D
European Union	1-IV-2009	11-VI-2015	Ap	1-X-2015			D,N
Finland			Ap*	1-X-2015			D
France			Ap*	1-X-2015			D
Germany			Ap*	1-X-2015			D
Greece			Ap*	1-X-2015			D
Hungary			Ap*	1-X-2015			D
Ireland			Ap*	1-X-2015			D
Israel	3-III-2021						
Italy			Ap*	1-X-2015			D
Latvia			Ap*	1-X-2015			D
Lithuania			Ap*	1-X-2015			D
Luxembourg			Ap*	1-X-2015			D
Malta			Ap*	1-X-2015			D
Mexico		26-IX-2007	A	1-X-2015			
Montenegro	5-X-2017	18-IV-2018	R	1-VIII-2018			
Netherlands			Ap*	1-X-2015			D
North Macedonia	9-XII-2019						

Poland			Ap*	1-X-2015			D
Portugal			Ap*	1-X-2015			D
Romania			Ap*	1-X-2015			D
Singapore	25-III-2015	2-VI-2016	R	1-X-2016			
Slovakia			Ap*	1-X-2015			D
Slovenia			Ap*	1-X-2015			D
Spain			Ap*	1-X-2015			D
Sweden			Ap*	1-X-2015			D
Ukraine	21-III-2016						
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland		28-IX-2020	A	1-X-2015			D,Res,DC
United States of America	19-I-2009						

(incl. REIOs and States bound by its approval)

) S = Signature

) R/A/Su = Ratification, Accession or Succession

) Type = R: Ratification;

A: Accession;

A*: Accession giving rise to an acceptance procedure; click on A* for details of acceptances of the accession;

Ap: Approval by an REIO

Ap*: State bound as a result of an approval by an REIO

C: Continuation;

Su: Succession;

Den: Denunciation;

) EIF = Entry into force

) EXT = Extensions of application

) Authorities per Convention = Designation of Authorities

) Res/D/N/DC = Reservations, declarations, notifications or depositary communications

297

²⁹⁷ Jf. Hcch.net sine nettsider. URL lenke: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=98>

Vedlegg B – Øvrige konvensjoner Norge har ratifisert

- *Den nordiske konvensjonen om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område av 16. mars 1932, implementert ved lov av 10. juni 1977 nr. 71*
- *Haagkonvensjonen om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner av 1. juni 1970, gjennomført ved lov av 2. juni 1978 nr. 38*
- *Haagkonvensjonen om internasjonal innkreving av underholdsbidrag til barn og andre former for underhold til familie av 23. november 2007, erstattet Haagkonvensjonen om anerkjennelse og fullbyrding av avgjørelser om underholdsbidrag av 2. oktober 1973*
- *Luganokonvensjonen av 2007*
- *Flyktningskonvensjonen av 28. juli 1951 artikkel 12*
- *Nordisk familierettslig konvensjon av 6. februar 1931 jf. lov. 19. desember 1969 nr. 75*
- *Konvensjon om arv og dødsboskifte av 19. november 1934*
- *Nordisk konvensjon om inndrivelse av underholdsbidrag av 23. mars 1962*
- *Konvensjon om konkurs av 7. november 1933*
- *Haagkonvensjon om den sivile prosess av 1954*
- *Haagkonvensjonen om underholdsbidrag til barn av 1958*
- *Haagkonvensjonen om lovvalg for testamentariske disposisjoner av 1961*
- *Haagkonvensjonen om legalisering av utenlandske offentlige dokumenter av 1961*
- *Haagkonvensjonen om, forkynnelse i utlandet av 1965*
- *Haagkonvensjonen om anerkjennelse av skilsmisser og separasjoner av 1070*
- *Haagkonvensjonen om bevisopptak i utlandet av 1970*
- *Haagkonvensjonen om barnebortføring av 1980*
- *Haagkonvensjonen om internasjonale adopsjoner av 1993*
- *Haagkonvensjonen om foreldremyndighet og tiltak for beskyttelse av barn av 1996*
- *Overenskomst mellom Norge og Storbritannia om gjensidig anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile saker av 12. juni 1961*

